

## Wiadomość Tygodnia

# 400-LECIE. BERNARDYNÓW W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM



23 czerwca 2024 r. w naszym kościele w Piotrkowie Trybunalskim miała miejsce uroczysta, dziękczynna eucharystia za 400-lecie przybycia bernardynów do tego miasta. Przewodniczył jej Generał Zakonu Braci Mniejszych – o. Massimo Fusarelli OFM.

Ojcu Generalowi towarzyszyli o. Konrad Cholewa – Definitór Generalny i o. Alojzy Warot z Prowincji Matki Bożej Anielskiej. Na uroczystość przybyli współbracia z okolicznych klasztorów. Zebranych powitał kustosz sanktuarium, o. Micheasz Okoński, który przywołał szczególną okazję do świętowania:

*Przeżywamy rok jubileuszowy – 400 lat od przybycia pierwszych bernardynów do Piotrkowa Trybunalskiego – jest szczególnym czasem łaski, bo każdego dnia roku jubileuszowego, pielgrzymując do tego Sanktuarium, możemy na mocy dekretu Stolicy Apostolskiej zyskiwać odpusty zupełne. Jubileusz to także okazja, by podziękować Bogu za wszelkie dobro, które się tutaj dokonało przez wierną służbę naszych współbraci.*

W homilii o. Massimo odniósł się do Ewangelii XII niedzieli zwykłej, gdzie czytaliśmy opowiadanie o uciszeniu burzy. Zauważył w swym rozważaniu m.in.:

*W uczniach jest wiara, ale muszą przebyć jeszcze długą drogę. Muszą jeszcze wiele zrozumieć o Jezusie. I przede wszystkim muszą wykonać skok jakościowy. Ten, który pozwala przechodzić od lęku do całkowitego powierzenia się w ręce Jezusa. W ręce tego, który śpi i pozornie jest nieobecny. Ale jednak taką drogą trzeba nam iść. W Nowym Testamencie łódź jest symbolem Kościoła, który płynie po morzach podczas burzy, burzy historii, ale i własnych problemów. Na tej łodzi nie jesteśmy sami, ponieważ Pan Jezus jest z nami. Chce od nas wiary, chce zawierzenia, aby móc przemierzyć to morze. Ważnym punktem we wierze jest zawsze odpowiedź na pytanie, kim jest Jezus, Syn Boży w swoim człowieczeństwie, kim jest dla nas, dla wspólnoty Jego uczniów, kim jest dla mnie.*

Dalej Ojciec Generał odniósł się do przeżywanego jubileuszu: *W tym roku świętujecie 400 lat franciszkańskiej obecności na tym miejscu i jestem bardzo szczęśliwy, że mogę tutaj być dzisiaj z wami. 400 lat to wiele lat, które przeszły przez wzbudzoną historię waszego narodu, który we wierze znalazł swoją jedność i siłę. 400 lat to nie tylko następowanie po sobie kolejnych dni. To czas, który ma swój wewnętrzny wymiar utkany przez tyle różnych momentów, ludzkich twarzy i historii. Nie można przywoływać ich wszystkich i poznać ich wszystkich.*

Nie chodzi tylko o braci mniejszych, którzy tutaj żyli, ale także tylu wiernych, którzy tutaj modlili się, płakali, radowali się, zwłaszcza przed obrazem Matki Bożej. Dzielił ideał franciszkański, znaleźli miejsce pokoju i modlitwy, jedności i siły. Dziękujemy Panu za to, że łódź Jego Kościoła przepłynęła ciemne, ale i spokojne wody tych 400 lat na tym miejscu.

Poczawszy od tej celebracji patrzymy w przyszłość, albowiem wspomnienie przeszłości pozwala nam żyć teraźniejszością. i otwierać się na przyszłość, którą jest ukrzyżowany i zmartwychwstały Pan, który w Duchu Świętym pociąga nas, aby wejść w życie Ojca, w życie wieczne. Dziękczynienie za przeszłość staje się naszą odpowiedzią wiary na nasze chrześcijańskie i franciszkańskie powołanie.

Życzę temu klasztorowi, aby nadal przez przynajmniej następne 400 lat był w naszych czasach miejscem, gdzie bracia nadal żyją dynamiczną wiernością regule św. Franciszka jako wspólnota, która szuka oblicza Boga i głosi Ewangelię życiem i słowem. Życzę temu klasztorowi, aby był miejscem, gdzie bracia otwierają oazę dla tego, kto poszukuje sensu życia i doświadczenia spotkania z Bogiem. Chodzi o to, aby ten klasztor, to sanktuarium było miejscem otwartym dla ludzi tego miasta, otwartym na ich pytania i ich obecność. Miejscem rodzinnym i dostępnym, gdzie wszyscy mogą czuć się jak w

domu, i doświadczać obecności Pana oraz braci i siostr, przyjaciół.

Na koniec Eucharystii nasz Prowincjał, o. Egidiusz Włodarczyk, skierował słowo do Ministra Genialnego:

To wielka radość dla tego miejsca i dla nas, że dzisiaj po raz pierwszy w historii jest obecny tu, między nami następca św. Franciszka. Kronika tego klasztoru informuje, że 7 września 1937 roku, a więc blisko 90 lat temu, przez to miasto przejeżdżał pociągiem Minister Generalny Leonard Bello. Wtedy bracia z tego klasztoru czekali na dworcu, aby go pozdrowić. To było wielkie wydarzenie. Dzisiaj dzięki Bogu nie musimy czekać na dworcu. Minister Generalny jest między nami. Dziękujemy za Twoją obecność i Twoją modlitwę. Wierzmy, że dzisiaj, kiedy świat tak bardzo tęskni za św. Franciszkiem, Twoja obecność pomoże nam uwierzyć, że każdy z nas może nieść „Pokój i dobro” tam, gdzie żyje, modli się, pracuje i odpoczywa. Na zakończenie uroczystości o. Micheasz podarował Ojcu Generalowi wizerunek Matki Bożej Piotrkowskiej, zaś o. Massimo zostawił w prezencie temu klasztorowi błogosławieństwo na pergaminie oraz medal Ministra Generalnego wybity z okazji 800. lat stygmatyzacji św. Franciszka z Asyżu.

Za: [www.bernardyni.pl](http://www.bernardyni.pl)

## Wiadomości z kraju

# PIELGRZYMKA PODWÓRKOWYCH KÓŁEK RÓŻAŃCOWYCH DZIECI



© Biuro Prasowe Jasnej Góry

Od świętego Jana Pawła II uczą się wytrwałości w modlitwie różańcowej zawierając swoje życie Matce Bożej. Są w niego zapatrzeni, bo to On zachęcał do modlitwy różańcowej mówiąc, że

to jest skarb, który trzeba odkryć. Na Jasnej Górze odbyła się 25. Ogólnopolska Pielgrzymka Podwórkowych Kółek Różańcowych Dzieci Radia Maryja. Jubileuszowa pielgrzymka przebiegała

pod hasłem: „Jestem w Kościele”.

- To dziękczynienie Panu Bogu, za dar Kościoła, a w tym Kościele, także za wspólnotę Podwórkowych Kółek Różań-

cowych Dzieci, która każdego dnia odpowiadając na zaproszenie Matki Najświętszej, bierze do swoich dłoni różaniec i odmawia go z dziecięcą wiarą i ufnością – powiedział ojciec Piotr Dettlaff, opiekun różańcowych wspólnot. - To szczególny czas, bo to jubileuszowa pielgrzymka. Przypominamy sobie jak 25 lat temu w Drohiczyńce podczas spotkania ze świętym Janem Pawłem II, Magdalena Buczek, założycielka PKRD wręczyła papieżowi legitymację honorowego członka PKRD, którą wtedy Ojciec Święty przyjął z wielką radością. Wtedy papież otrzymał również księgę z imionami i nazwiskami dzieci należących do wspólnoty i zapewnienie o modlitwie za Niego.

Ojciec Dettlaff podkreślił, że - jako wspólnota PKRD mają gotowość, a zarazem mobilizację do tego, aby wytrwać w codziennej modlitwie różańcowej. To świadomość, że tym samym pomagamy Matce Najświętszej przemieniać nas samych, serca naszych rodzin, Ojczyznę i cały świat – powiedział redemptorysta.

Spotkanie dzieci na Jasnej Górze to czas modlitwy, świadectw i koncertów. Pielgrzymka jest też zwieńczeniem całego roku pracy formacyjnej i pokazaniem, że dziś wspólnota jest wielopokoleniową rodziną. Do Podwórkowego Koła Różańcowego należą dzieci z

Piotrkowa Trybunalskiego, które przybyły na pielgrzymkę z opiekunami. Dzieci należą też do wspólnoty Mała Armia Wojsowników Maryi. Jak powiedziała pani Aneta pragną wypełniać zaproszenie Matki Bożej z Fatimy i modlą się w pierwsze soboty miesiąca na różańcu.

- Modlimy się w intencji wynagradzającej i o pokój na świecie. Zależy nam, by ta modlitwa żyła w sercach dzieci. Przyjechaliliśmy na pielgrzymkę po to, by inni młodzi zobaczyli, że nie są osamotnieni, a inne dzieci też się modlą na różańcu. Dzięki temu mogą poczuć, że jest nas więcej.

Dwunastoletnie Martyna i Nikola z Limanowej odmawiają codziennie jedną dziesiątkę różańca. Należą też do różańcowej i jest to dla nich ważna modlitwa. – Dziś zaśpiewaliśmy dla Maryi i prosiliśmy Ją, by wspierała nas w różnych momentach naszego życia. Cieszę się, że tak dużo dzieci tu przyjeżdża i kocha tę modlitwę.

Pielgrzymka rozpoczęła się koncertem w wykonaniu zespołu „Armia Dzieci” na jasnogórskich Błoniach. Był też czas świadectw – m.in. spotkanie z Magdą Buczek, założycielką.

- Czuję wdzięczność Panu Bogu i Matce Najświętszej za to, że nieprzerwanie możemy pielgrzymować na Jasną Górę

– powiedziała inicjatorka PKRD. Przekazała także podziękowania wszystkim, którzy na pielgrzymkę przybywają. Dzieciom, ale przede wszystkim ich opiekunom. - Dzieci nie są w stanie same przyjechać, ale dzięki zaangażowaniu dorosłych mogą tu być – podkreśliła. To dzięki wsparciu dorosłych, najmłodszy mogą brać udział w tej radości i tym spotkaniu, co umacnia wspólnotę. Magdalena Buczek zauważyła, że jest to już drugie pokolenie dzieci, które pielgrzymuje na Jasną Górę. – Wierzę, że nie jest to ludzkie dzieło, ale dzieło Matki Najświętszej – dodała. Maryja pragnie chronić i prowadzić dzieci poprzez modlitwę różańcową. Wyrazem tego są chociażby powołania do życia konsekrowanego wśród dorosłych już członków Kótek, a także powołania do życia rodzinnego.

Centralnym punktem pielgrzymki była Msza święta na Szczycie jasnogórskim, której przewodniczył bp senior Antoni Długosz. W pielgrzymce uczestniczył również dyrektor i założyciel Radia Maryja i TV Trwam o. Tadeusz Rydzyski. Podwórkowe Koła Różańcowe Dzieci działają od 1997 roku, założyła je Magdalena Buczek. Wspólnota obecnie istnieje w 33 krajach świata, w których zarejestrowanych jest ponad 160 tys. osób. Za: [www.jasnagora.com](http://www.jasnagora.com)

## ZAKOŃCZENIE PIERWSZEJ EDYCJI STUDIÓW PODYPLOMOWYCH „ZARZĄDZANIE INSTYTUCJAMI KOŚCIELNYMI”

22.06.2024 na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyło się uroczyste zakończenie pierwszej edycji studiów podyplomowych „Zarządzanie instytucjami kościelnymi”, w których w minionym roku akademickim 2023/2024 wzięło udział 20 studentów. W pierwszej grupie tych studiów byli zarówno duchowni, jak i osoby konsekrowane oraz osoby świeckie zaangażowane w różnego rodzaju zarządzanie instytucjami i dziełami kościelnymi. Zwieńczeniem 200 godzin wykładowych, realizowanych online i zakończonych egzaminem, była uroczystość wręczenia dyplomów.

Na spotkanie w Lublinie przybyło po odbiór dyplomów 14 uczestników studiów, a pozostali – którym obowiązki nie pozwoliły na przyjazd – otrzymają w stosownym czasie swoje dyplomy. Uroczystość połączona była także z wręczeniem dyplomów na drugim kierunku „Prawo kanoniczne dla prawników”, gdyż w obu wypadkach kierownikiem studiów podyplomowych jest ks. dr hab. Paweł Kaleta, profesor KUL. Trzeba zaznaczyć, że pierwsza edycja studiów „Zarządzanie instytucjami kościelnymi”, po wielu podejmowanych wcześniej, ale nieskutecznych inicjatywach, odbyła się po podpisaniu porozumienia pomiędzy KUL-em a Konferencją Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich 11.03.2023 roku.

Absolwenci studiów podyplomowych, po odebraniu togi i biretu, zbrali się pod jedną z sal uniwersyteckich w Collegium Joannis Pauli II, aby po uroczystym wejściu wziąć udział w uroczy-

stości wręczenia dyplomów zakończenia studiów podyplomowych. Wręczenie dyplomów poprzedziły przemówienia Jego Magnificencji Prorektora KUL dr. hab. Adama Zadrogi, profesora KUL; kierownika studiów ks. dr hab. Pawła Kalety, profesora KUL oraz ekonoma KWPZM o. mgr. Roberta Wawrzenieckiego OMI.



Po przemówieniach nastąpiło wręczenie dyplomu każdemu z uczestników, a na koniec głos zabrał w imieniu studentów studiów podyplomowych „Zarządzanie instytucjami kościelnymi” o. mgr Piotr Osowski OMI. W sali też zostało wykonane pamiątkowe zdjęcie grupowe, gdyż indywidualne były robione w czasie wręczenia dyplomów i gratulacji. Niestety pogoda nie pozwoliła na zrobienie zdjęcia na zewnątrz na dziedzińcu KUL, ale nie stała się przeszkodą w spotkaniu absolwentów du-

chownych, konsekrowanych i świeckich na obiedzie nieopodal KUL-u.

Nowa edycja studiów „Zarządzanie instytucjami kościelnymi” w roku akademickim 2024/2025 będzie odbywała się zarówno w formie studiów podyplomowych „Zarządzanie instytucjami kościelnymi” (<https://kandydat.kul.pl/podyplomowe/zarzadzanie-instytucjami-koscielnymi/>) jak i kursu pod tą samą nazwą (<https://kandydat.kul.pl/podyplomowe/kurszarzadzaniainstytucjami/>), by wyjść naprzeciw osobom konsekrowanym i świeckim, które nie mają pełnego wykształcenia wyższego a co za tym idzie nie mogą brać udziału w studiach podyplomowych, a po-

sługują na różne sposoby w instytucjach kościelnych. Rekrutacja na nowy rok akademicki jest już otwarta.

Tak, jak dotychczas, ich kierownikiem będzie ks. dr hab. Paweł Kaleta, profesor KUL z Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL. Wydział ten, w rankingu Dziennika Gazety Prawnej, znalazł się wśród najlepszych wydziałów prawa w Polsce. Program wykładów w nowej edycji 2024/2025 zostanie uzupełniony i przepracowany o uwagi zgłoszone przez pierwszych studentów tego kierunku, aby zagadnienia uczynić jak najbardziej atrakcyjnymi a zarazem by studia te miały jak najbardziej praktyczny charakter. O. Robert Wawrzeński OMI

## NOWY PRZEOR OPACTWA W LUBINIU

W uroczystość narodzenia Jana Chrzciciela 24 czerwca 2024 roku wybrany został przeorem konwentualnym Opactwa Narodzenia NMP w Lubiniu o. Efrem Michalski OSB.

Maryjo, Patronko opactwa lubińskiego, przyczyn się za nami.

Efrem Mateusz Michalski OSB - urodził się 23 lutego 1994 roku w Grodzisku Wielkopolskim. Wychował się w Ruchochicach, gdzie należał do parafii św. Urszuli (archidiecezja poznańska). 29 lipca 2013 roku wstąpił do Opactwa Benedyktynów w Lubiniu. Nowicjat odbył pod

kierunkiem o. Maksymiliana Nawary OSB, składając pierwsze śluby zakonne 6 lutego 2016 roku. Ważną dla niego była osoba śp. o. Karola Meissnera OSB. W tym czasie pełnił m.in. posługę II prefekta gości, bibliotekarza i ogrodnika klasztornego.



Uroczystą profesję monastyczną złożył na ręce br. Izaaka Kapały OSB, przeora lubińskiego, 24 lutego 2019 roku. Od 2021 roku był czynnie zaangażowany w fundację żeńskiego klauztorowego Klasztoru św. Józefa koło Lwowa. Od początku wojny rosyjsko-ukraińskiej, klasztor ten stał się ośrodkiem pomocy i schronieniem dla uchodźców. 21 marca 2023 roku przyjął święcenia prezbiteratu we lwowskim klasztorze udzielone przez Mieczysława Mokrzyckiego, arcybiskupa lwowskiego. Ukończył z wyróżnieniem studia teologiczne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, broniąc pracę magisterską napisaną pod kierunkiem ks. prof. Andrzeja Zwolińskiego. Obecnie kontynuuje naukę, studiując orientalistykę chrześcijańską na Uniwersytecie Opolskim. Na początku 2024 roku zakończył swoją posługę kapelańską w Ukrainie. Za: [www.benedyktyni.net](http://www.benedyktyni.net)

## EUCHARYSTIA TEMATEM WAKACYJNEGO SPOTKANIA MISJONAREK I MISJONARZY

Eucharystia jest głównym tematem Wakacyjnego Spotkania Misjonarek i Misjonarzy, którzy przyjechali na urlopy do kraju. Zjazd odbywa się od 17 do 20 czerwca w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie. W spotkaniach biorą udział również seniorzy misji, którzy po zakończeniu posługi na placówkach misyjnych powrócili do Polski. W wydarzeniu, któremu patronuje bp Jan Piotrowski, przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji, bierze udział ponad 100 uczestników.

Podczas Mszy św. pod przewodnictwem bp. Jana Piotrowskiego uczestnicy wakacyjnego spotkania misjonarek i misjonarzy dziękowali Bogu za jubileusze pracy na misjach. Niektórzy z uczestników Mszy św. oddali misjom *ad gentes* ponad 50 lat swego życia. – Ta Msza św. ma szczególny charakter. Jest dziękczynieniem Bogu za wielkie i małe rzeczy, których dokonał, przez posługę misjonarek i misjonarzy – mówi o. dr Kazimierz Szymczycha SVD. – Cieszę się, że mogę patrzeć na pomarszczone twarze naszych jubilatek i jubilatów i ich sprawowane ręce. Każdy z nich jest źródłem światła w świecie i wiernym współpracownikiem Chrystusa, który wszystkim pragnie okazywać swą miłość. Oni swą pracą, cierpieniem, modlitwą i ofiarą czynią świat lepszym – dodaje.

Po Mszy św. bp Jan Piotrowski spotkał się z misjonarkami i misjonarzami. W swym wystąpieniu zwrócił uwagę na to, czym obecnie żyje Kościół misyjny. Mówiąc o współczesnych formach pomocy misjom, biskup zauważył, że jedną z nich może stać się pomoc Kościoła w Polsce w kształceniu kleryków z krajów misyjnych. Jest wiele powołań kapłańskich i zakonnych na kontynencie afrykańskim. Młode Kościoły jednak nie stać na wykształcenie wszystkich alumnów. Nową formą pomocy dla diecezji misyjnych byłaby zatem możliwość kształcenia kleryków w Polsce. Mieliby oni możliwość poznania innego Kościoła niż własne wspólnoty wiary. Ich obecność w diecezjach polskich z pewnością ukazałaby uniwersalny charakter Kościoła.

W tym roku tematyka konferencji skupiła się na tajemnicy Eucharystii, która buduje Kościół. O tym, że jest on wspólnotą zbudowana na Eucharystii mówił ks. prof. Stanisław Urbański z UKSW. Mówca przedstawił misjonarzom główne idee encykliki św. Jana Pawła II „Ecclesia de Eucharistia”. Ks. dr Łukasz Celiński, liturgista z diecezji siedleckiej przypomniał, że Msza święta jest szczytem i źródłem życia chrześcijańskiego. O kulcie Eucharystii poza Mszą Świętą w Polsce i w krajach misyjnych mówił ks. dr Adam Wiński z Białegostoku. Misjonarze mieli okazję podzielić się swymi doświadczeniami z przeżywania tajemnicy Eucharystii.

Po południu misjonarze wysłuchali referatu ks. prof. Józefa Klocha z UKSW na temat zmian w życiu społecznym i w Kościele w Polsce.

Wieczorem uczestnicy Wakacyjnego Spotkania Misjonarzy i Misjonek obejrzeni w Miltikinie na Targówku film pt. „Powstaniec 1863”, poświęcony ks. gen. Stanisławowi Brzósce.

Pracowity dzień zakończyły nieszpory z konferencją ascetyczną, którą wygłosił ks. Stanisław Wojdak, ojciec duchowny misjonarzy tarnowskich.

Drugi, pełny dzień Wakacyjnego Spotkania Misjonarzy rozpoczęła Msza św. pod przewodnictwem bp. Andrzeja Kalety, członka Komisji Episkopatu Polski ds. Misji. W homilii biskup przypomniał, że sercem misji jest Chrystus i ludzie – misjonarze. Po Eucharystii odbyło się spotkanie księdza biskupa z

misjonarzami. Wykład poświęcony współczesnym misjonarzom z Polski, kandydatom na ołtarze wygłosił ks. prof. Wojciech Kluj UKSW. Po nim głos zabrał ks. dr Adam Wiński, który zaproponował analizę dynamiki misyjnej w raporcie Synodu Rzymskiego. O kulcie Najświętszego Serca Jezusa i Niepokalanego Serca Maryi mówił ks. dr Jarosław Tomaszewski, sekretarz krajowy PDRW i PDPA.

Dzisiaj również misjonarze będą mieli okazję zapoznać się z projektami Fundacji „Redemptoris Missio” oraz pracami Centrum Formacji Misyjnej, Dzieła Pomocy „Ad Gentes” i MIVA Polska.  
Za: [www.episkopat.pl](http://www.episkopat.pl)



## SZKOLENIE SIÓSTR EKONOMEK W „KSIĘŻÓWCE”

W dniach 17-19 czerwca 2024 roku w Centrum Formacyjnym „Księżówka” w Zakopanem odbywa się coroczna sesja szkoleniowa dla sióstr ekonomek generalnych i prowincjalnych żeńskich zgromadzeń zakonnych. W spotkaniu organizowanym przez KWPZZZ (Zespół ds. Prawno-Ekonomicznych) pod przewodnictwem m. Ewy Kaczmarek MCHR biorą udział specjaliści z różnych dziedzin oraz 125 sióstr ekonomek.



Podczas sesji podjęto m. in. następujące zagadnienia:

- czynności konsularne i pomoc konsularna wobec obywateli RP, w tym misjonarzy; poza granicami Polski;
- sporządzanie testamentu;

- działalność statutowa, działalność pożytku publicznego kościelnych osób prawnych oraz działalność gospodarcza;
- kompleksowe rozwiązania dotyczące odnawialnych źródeł energii;
- bezpieczeństwo energetyczne domów zakonnych;
- bieżące sprawy prawno-ekonomiczne.

Integralną częścią niniejszego spotkania stanowi biblijna konferencja wygłoszona przez ks. prof. Wojciecha Węgrzyniaka na temat zaufania Bogu w trudnych sytuacjach – *Z Bogiem damy radę. s. Krystyna Chmiel*

Za: [www.zakony-zenskie.pl](http://www.zakony-zenskie.pl)

## MICHAYLAND 2024 W TORUNIU

Za nami 27. Dzień Dziecka – Michayland 2024, który przyciągnął tłumy dzieci i ich rodziców. Tegoroczna edycja odbyła się pod hasłem „Pięknie się wystawiamy, język polski uwielbiamy”, co doskonale oddawało ducha imprezy.

Dzień Dziecka rozpoczął się tradycyjnie od Mszy świętej, która miała na celu podkreślenie duchowego aspektu tego święta. Po nabożeństwie dzieci wraz z rodzicami mogły wziąć udział w licznych atrakcjach przygotowanych specjalnie na tę okazję.

Wśród nich znalazły się stanowiska: „Wesoły fryzjer”, gdzie dzieci mogły pomalować włosy; „Eko-torby”, które można było własnoręcznie ozdobić; stanowisko „Mały ogrodnik”, gdzie dzieci mogły nauczyć się podstaw ogrodnictwa, sadząc małe roślinki i dowiadując się, jak o nie dbać. Jednym z najbardziej obleganych punktów było stanowisko „Malowanie twarzy”, gdzie najmłodszy mogli przemienić się w swoje ulubione postacie z bajek lub uzyskać fantazyjne wzory na twarzach. Z kolei stanowisko „Malowanie na trawie” pozwalało dzieciom na wyrażenie swojej kreatywności i tworzenie unikalnych dzieł sztuki. Szczególną uwagę przyciągnęły stanowiska przygotowane przez Straż Pożarną, Policję, Lasy Państwowe, Straż Miejską i

Wojsko. Każde z tych stanowisk miało na celu nie tylko zabawę, ale przede wszystkim edukację najmłodszych, co z pewnością przyczyni się do zwiększenia ich świadomości i bezpieczeństwa w przyszłości. Nie zabrakło również dmuchanych zamków, które były prawdziwym rajem dla najmłodszych, oferując mnóstwo radości i ruchu na świeżym powietrzu. W centrum uwagi znajdowała się także kolorowa karuzela, która przyciągała dzieci swoim bajkowym wyglądem. Były także trampoliny, które stanowiły kolejną atrakcję pełną energii i zabawy. Natomiast dla miłośników zwierząt była przejażdżka konna.

Była także strefa gastronomiczna, która przyciągała wiele osób swoją bogatą ofertą. Można było tam skosztować wysmienionych kiełbasek i soczystych steków, które były przyrządzane na miejscu, co dodawało im niepowtarzalnego smaku. Dla miłośników słodkości dostępne były różnorodne ciasta, które kusily swoim wyglądem i zapachem. Nie zabrakło popcornu i waty cukrowej, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem.

Tegoroczny Michayland był nie tylko okazją do świętowania, ale także do nauki i odkrywania nowych pasji. Hasło „Pięknie się wysławiamy, język polski uwielbiamy” znalazło odzwierciedlenie w licznych konkursach językowych, które miały na celu rozwijanie umiejętności językowych uczestników. Konkursy związane z poprawną wymową, ortografią oraz gramatyką były doskonałą okazją, aby sprawdzić swoją wiedzę i rywalizować o atrakcyjne nagrody. Po emocjonującym konkursie językowym, odbył się quiz ekologiczny oraz pokaz mody. Równocześnie, pokaz mody eko stał się prawdziwą atrakcją. Modele i modelki prezentowali kreacje wykonane z materiałów pochodzących z recyklingu. Było to nie tylko estetyczne widowisko, ale również ważny przekaz dotyczący zrównoważonej mody i odpowiedzialności za środowisko. Projektanci wykazali się ogromną

kreatywnością, tworząc stroje, które nie tylko zachwycały wyglądem, ale także promowały ideę ekologii w codziennym życiu. Następnie na scenie pojawili się młodzi artyści z prezentując swoje zdolności wokalne i taneczne.



Punktualnie o godzinie 15.00 odbyło się długo oczekiwane losowanie nagród głównych. Dzieci wraz z rodzicami z niecierpliwością zbierały się wokół sceny, gdzie miała miejsce cała ceremonia. Atmosfera była pełna napięcia i radości, a oczekiwanie na ogłoszenie zwycięzców wypełniało powietrze. Wśród zgromadzonych można było dostrzec szerokie uśmiechy i iskierki nadziei w oczach najmłodszych uczestników. Wśród nagród znalazły się różnorodne i atrakcyjne przedmioty, takie jak power-banki, laptop, rowery, tablety, maskotki i głośniki. Były to chwile pełne radości, uśmiechów i gratulacji. Losowanie nagród głównych zakończyło się owacjami i gratulacjami dla zwycięzców, a także podziękowaniami dla wszystkich uczestników za udział w wydarzeniu. Za: [www.michalici.pl](http://www.michalici.pl)

## NIEPOKALANKI LIKWIDUJĄ KLASZTOR W SZCZECINKU

Msza Święta dziękczynna odprawiona w niedzielę (23 czerwca) przez biskupa Zbigniewa Zielińskiego w szczecineckim klasztorze kończy symbolicznie 79-letnią obecność zakonu w tym mieście.

Wierni ze Szczecinka żyją ze świadomością, że dom Zgromadzenia Sióstr Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny zostanie zamknięty od ponad roku, gdy decyzja władz zakonu stała się faktem. I choć jej wykonanie udawało się odwlekać, to czas pożegnań właśnie nastąpił. Pełne wzruszeń i łez nabożeństwo dziękczynne odprawiono w niedzielę. Skromna kaplica w klasztorze przy ulicy Kościuszki nie była w stanie zmieścić wszystkich, część ludzi stała na korytarzu i schodach.

– Matka generalna Zgromadzenia przysłałaby tu zastęp sióstr, gdyby to było możliwe – podczas dziękczynnego nabożeństwa ksiądz Zbigniew Zieliński, biskup diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej, wielokrotnie nawiązywał do kryzysu powołań kapłańskich i zakonnych.

To właśnie bowiem brak kandydatek do zakonu sprawił, że dom zakonny w Szczecinku będzie zamknięty, a cztery ostatnie siostry, jakie tu były trafią do innych placówek. Biskup ubolewał, że brakuje nam miłości Chrystusa nie tylko w domu, wśród nas, ale i w życiu publicznym, że stajemy się „duchowo bezpłodni”, czego efektem jest tak mało powołań.



– Miałem niedawno rozmowę z wiernymi z jednej z parafii, którzy domagali się, abym przysłał im nowego proboszcza, bo ich obecny jest już sędziwy, porusza się o lasce: zadałem jedno pytanie: skąd mam go zabrać? – biskup mówił, że w Polsce nie ma innej diecezji, w której jeden ksiądz posługuje nawet w 5-6 kościołach filialnych.

Do Szczecinka przyjechała także matka generalna Zgromadzenia siostra Leticia Skura, która podziękowała wszystkim – wiernym, księżom – którzy przez 79 lat działali i wspierali dzieło szczecineckich Niepokalanek. Siostry zostaną w Szczecinku jeszcze najpewniej do końca wakacji, potem wyjadą. Ich klasztor najprawdopodobniej zostanie sprzedany.

Siostry Niepokalanki były jednymi z pierwszych pionerek Szczecinka. Oficjalnie zamieszkały tu 10 października 1945 roku, gdy Państwowy Urząd Repatriacyjny przekazał im wille przy ulicy Kościuszki 30. Była to rekompensata za klasztory utracone przez Zgromadzenie Sióstr Niepokalanek po wojnie na Kresach. Pierwszą przełożoną Niepokalanek została siostra Krysta Szembek, prawnuczka Aleksandra Fredry. Wszelkstronnie wykształcona z zakresu archeologii i etnografii. Zakonnice z miejsca rozpoczęły pracę charytatywną, wychowawczą i edukacyjną ucząc nie tylko religii. Dość powiedzieć, że siostra Krysta uczyła historii nawet milicjantów i ubeków na kursach dla tych formacji. Prowadziły przedszkole.

Wkrótce jednak władze komunistyczne zabroniły tego siostron, a naukę religii

wyrugowano ze szkół. Niepokalanki prowadziły więc katechezę w swoim, zawsze otwartym dla wszystkich domu oraz w parafii Mariackiej w Szczecinku. A także w domach prywatnych i parafiach w okolicach Szczecinka.

Po przywróceniu nauki religii szczecińskie Niepokalanki wróciły do szkół.

Prowadzą Oazę dla dzieci i młodzieży i Tabor dla dorosłych oraz świetlicę i działalność charytatywną w ramach Caritas. Przez 79 lat szczecińskiego klasztoru przez jego mury przewinęły się 103 siostry, którym przewodniczyło 18 przełożonych – aktualnie siostra Macieja.

Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny – bo tak brzmi pełna nazwa – zostało założone w roku 1857 w Rzymie i kilka lat później przeniesione do Polski. Domem macierzystym zakonu był Jazłowiec na obecnej Ukrainie, dziś dom generalny jest w zymanowie koło Niepokalanowa.

Za: [www.ekai.pl](http://www.ekai.pl)

## Refleksja tygodnia

# GESTIS VERBISQUE. NOTA DYKASTERII NAUKI WIARY W SPRAWIE WAŻNOŚCI SAKRAMENTÓW

### Prezentacja

Już podczas Zgromadzenia Plenarnego Dykasterii w styczniu 2022 r. kardynałowie i biskupi (członkowie Dykasterii), wyrazili swoje zaniepokojenie mnożącymi się sytuacjami, w których doszło do konieczności stwierdzenia nieważności sprawowanych sakramentów. Poważne zmiany dokonane w materii lub formie sakramentów, powodujące ich nieważność, doprowadziły następnie do konieczności odnalezienia osób, których to dotyczyło, w celu powtórzenia obrzędu chrztu lub bierzmowania, a znaczna liczba wiernych słusznie wyraziła swoje zaniepokojenie. Na przykład, zamiast używać formuły ustanowionej dla chrztu, używano formuł takich jak: „Ja ciebie chrzczę w imię Stwórcy...” oraz „W imię taty i mamy... my ciebie chrzczymy”. W tak poważnej sytuacji znaleźli się również kapłani. Oni to, będąc ochrzczonymi przy pomocy formuł tego rodzaju, z bólem odkryli nieważność swoich święceń i dotychczas sprawowanych sakramentów.

O ile w innych dziedzinach duszpasterskiego działania Kościoła jest wiele miejsca na kreatywność, o tyle taka inwencja w dziedzinie sprawowania sakramentów staje się raczej „chęcią manipulacji” i dlatego nie można się na nią powoływać[1]. Modyfikowanie formy sakramentu lub jego materii jest zatem zawsze aktem poważnie niegodziwym i zasługuje na przykładową karę, właśnie dlatego, że takie arbitralne gesty są w stanie wyrządzić poważną szkodę wiernemu Ludowi Bożemu.

W przemówieniu skierowanym do naszej Dykasterii z okazji niedawnego Zgromadzenia Plenarnego, 26 stycznia 2024 r., Ojciec Święty przypomniał, że „poprzez sakramenty wierzący stają się zdolni do prorocтва i świadectwa. A nasze czasy szczególnie pilnie potrzebują proroków nowego życia i świadków miłości – kochajmy więc i sprawiamy, by inni kochali piękno i zbawczą moc sakramentów!”. W tym kontekście wspominał również, że „od szafarzy wymaga się szczególnej troski w ich udzielaniu i otwieraniu wiernym skarbów łaski, które one przekazują”[2].

Tak więc, z jednej strony Ojciec Święty zaprasza nas do działania w taki sposób, aby wierni mogli owocnie przystępować do sakramentów, a z drugiej strony mocno podkreśla wezwanie do „szczególnej troski” w ich sprawowaniu.

Od nas, szafarzy, wymaga się zatem siły do przewycięzania pokusy poczucia, że jesteśmy właścicielami Kościoła. Wręcz przeciwnie, musimy stać się wystarczająco zdolni do przyjmowania daru, który jest uprzedni względem nas samych: nie tylko dar życia lub łaski, ale także skarby sakramentów, które zostały nam powierzone przez Matkę Kościół. One nie są naszą własnością! A wierni mają z kolei prawo do przyjmowania ich w taki sposób, w jaki rozporządza nimi Kościół: to właśnie tak rozumiane ich sprawowanie odpowiada intencjom Jezusa oraz czyni wydarzenie Paschy aktualnym i skutecznym.

Jako szafarze, z naszym religijnym szacunkiem dla tego, co Kościół ustanowił w odniesieniu do materii i formy każdego sakramentu, ukazujemy przed wspólnotą prawdę, że „Głową Kościoła, a zatem prawdziwym przewodniczącym celebracji, jest wyłącznie Chrystus”[3].

Nota, którą niniejszym przedstawiamy, nie dotyczy zatem kwestii czysto technicznej czy nawet „rygorystycznej”. Publikując ją, Dykasteria zamierza przede wszystkim jasno wyrazić pierwszeństwo Bożego działania i pokornie strzec jedności Ciała Chrystusa, jakim jest Kościół, w jego najświętszych gestach.

Niech ten dokument, jednogłośnie zatwierdzony 25 stycznia 2024 roku przez członków Dykasterii zebranych na Zgromadzeniu Plenarnym, a następnie przez samego Ojca Świętego Franciszka, odnowi we wszystkich sługach Kościoła pełną świadomość tego, co powiedział nam Chrystus: „Nie wyście Mnie wybrali, ale Ja was wybrałem” (J 15, 16).

*Victor Manuel Kard. Fernández*  
Prefekt

### Przypisy

[1] Kongregacja Nauki Wiary, *Nota doktrynalna na temat zmiany formuły sakramentalnej chrztu* (24 czerwca 2020), przypis 2: *L'Osservatore Romano* (7 sierpnia 2020), 8.

[2] Papież Franciszek, *Przemówienie do uczestników Zgromadzenia Plenarnego Dykasterii Nauki Wiary* (26 stycznia 2024): *L'Osservatore Romano* (26 stycznia 2024), 7.

[3] Dykasteria Nauki Wiary, *Nota Gestis verbisque o ważności sakramentów* (2 lutego 2024), nr 24.

### Wprowadzenie

1. Za pośrednictwem wewnętrznie ze sobą połączonych wydarzeń i słów Bóg objawia i realizuje swój plan zbawienia wobec każdego mężczyzny i każdej kobiety przeznaczonych do wspólnoty z Nim[1]. Ta zbawcza relacja jest skutecznie realizowana w czynności liturgicznej, w której głoszenie zbawienia, rozbrzmiewające w proklamowanym Słowie, znajduje swoją aktualizację w gestach sakramentalnych. One bowiem uobecniają w ludzkiej historii zbawcze działanie Boga, które ma swój punkt kulminacyjny w Passze Chrystusa. Odkupieńcza moc tych gestów nadaje ciągłość historii zbawienia, którą Bóg wypełnia w czasie.

Sakramenty, ustanowione przez Chrystusa, są zatem czynnościami, które poprzez znaki doświadczalne przy pomocy zmysłów, realizują żywe doświadczenie tajemnicy zbawienia, umożliwiając ludziom uczestnictwo w życiu Bożym. Są one „arcydzielami Bożymi” w Nowym i wiecznym Przymierzu, mocami, które wychodzą z Ciała Chrystusa, czynami Ducha Świętego działającego w Jego Ciele, którym jest Kościół[2].

Dlatego Kościół celebrował w liturgii z wierną miłością i ciężką sakramentami, powierzone mu przez samego Chrystusa, aby mógł je zachować jako cenne dziedzictwo i źródło swojego życia i misji.

2. Niestety trzeba zauważyć, że celebracje liturgiczne, zwłaszcza te dotyczące sakramentów, nie zawsze są przeprowadzane w pełnej wierności obrzędowi przepisanyemu przez Kościół. Dykasteria kilkakrotnie zabierała głos w celu rozstrzygnięcia wątpliwości co do ważności sakramentów sprawowanych w ramach rytu rzymskiego, gdy normy liturgiczne nie zostały zachowane, będąc zmuszoną niekiedy do wyrażenia bolesnej odpowiedzi negatywnej, stwierdzając w takich przypadkach, że wierni zostali ogołoceni z tego, co im się należy, „czyli z misterium paschalnego celebrowanego zgodnie z obrzędami, które ustanawia Kościół”[3]. Tytułem przykładu można odnieść się do celebracji chrzcielnych, w których formuła sakramentalna została zmieniona w jednym z jej istotnych elementów, czyniąc sakrament nieważnym, a tym samym narażając na szkodę przyszłą drogę sakramentalną tych wiernych, dla których, w ramach poważnej niedogodności, konieczne było powtórzenie celebracji nie tylko chrztu, ale także i sakramentów otrzymanych później[4].

3. W pewnych okolicznościach można stwierdzić dobrą wolę niektórych szafarzy, którzy nieumyślnie lub kierowani szczerymi motywacjami duszpasterskimi, sprawują sakramenty modyfikując istotne formuły i obrzędy ustanowione przez Kościół, być może po to, aby uczynić je, we własnym mniemaniu, bardziej odpowiednimi i zrozumiałymi. Często jednak „za uciekaniem się do motywacji pastoralnej często kryje się, choćby nieświadomie, podejście subiektywistyczne i chęć manipulacji”[5]. Ukazuje się w ten sposób także pewien brak w formacji, zwłaszcza w odniesieniu do świadomości wartości działania symbolicznego, które stanowi istotną cechę aktu liturgiczno-sakramentalnego.

4. Aby pomóc biskupom w ich zadaniu jako promotorów i stróżów życia liturgicznego powierzonych im Kościołom partykularnym, Dykasteria Nauki Wiary pragnie zaproponować w niniejszej *Nocie* pewne elementy doktrynalne w odniesieniu do rozważania ważności celebracji sakramentów, zwracając także uwagę na niektóre aspekty dyscyplinarne i duszpasterskie.

5. Cel niniejszego dokumentu obejmuje poza tym Kościół katolicki jako całość. Jednakże argumenty teologiczne, które stanowią jego inspirację, odnoszą się niekiedy do kategorii właściwych dla tradycji łacińskiej. Z tego względu, w przypadku poszczególnych katolickich Kościołów wschodnich powierza się synodom lub zgromadzeniom hierarchów każdego z nich należyte dostosowanie wskazań tego dokumentu, z użyciem własnej terminologii teologicznej tam, gdzie różni się ona od używanej w niniejszym tekście. Wynik powinien zostać następnie przed publikacją przedłożony do zatwierdzenia przez Dykasterię Nauki Wiary.

## I. Kościół przyjmuje siebie i wyraża w sakramentach

6. Sobór Watykański II odnosi przez analogię pojęcie sakramentu do całego Kościoła. W szczególności, gdy w Konstytucji o liturgii stwierdza, że „z boku Chrystusa umierającego na krzyżu zrodził się przedziwny sakrament całego Kościoła”[6], jest to związane z umiłowaniem przez Ojców Kościoła typologiczną lekturą relacji między Chrystusem a Adamem[7]. Tekst soborowy przywołuje znane stwierdzenie św. Augustyna[8], który wyjaśnia: „Adam śpi; stworzona została Ewa, umiera Chrystus, powstaje Kościół. Z boku śpiącego Adama Ewa została stworzona; zmarłemu Chrystusowi bok przebito, aby z niego wypłynęły sakramenty, z których powstaje Kościół”[9].

7. Konstytucja dogmatyczna o Kościele potwierdza, że Kościół jest „w Chrystusie jakby sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jednością całego rodzaju ludzkiego”[10]. A to realizuje się przede wszystkim poprzez sakramenty, z których w każdym na swój sposób urzeczywistnia się sakramentalna natura Kościoła, Ciała Chrystusa. Rozumienie Kościoła jako uniwersalnego sakramentu zbawienia „ukazuje, jak «ekonomia» sakramentalna określa ostatecznie sposób, w jakim Chrystus, jedyny Zbawiciel, osiąga poprzez Ducha naszej egzystencji w swoistości jej bytowania. Kościół przyjmuje siebie i tym samym siebie wyraża w siedmiu sakramentach, poprzez które łaska Boża wpływa konkretnie na egzystencję wiernych, aby całe ich życie, odkupione przez Chrystusa, stało się ofiarą miłą Bogu”[11].

8. Właśnie poprzez ustanowienie Kościoła swoim Mistycznym Ciałem, Chrystus czyni wierzących uczestnikami swojego własnego życia, jednocząc ich ze swoją śmiercią i zmartwychwstaniem w sposób rzeczywisty i tajemniczy poprzez sakramenty[12]. Uświęcająca moc Ducha Świętego działa bowiem w wiernych poprzez znaki sakramentalne[13], czyniąc ich żywymi kamieniami duchowego gmachu, zbudowanego na kamieniu węgielnym, którym jest Chrystus Pan[14] i ustanawiając ich ludem kapłańskim, uczestnikiem jedynego kapłaństwa Chrystusa[15].

9. Siedem życiodajnych gestów, których ustanowienie uznał za boskie Sobór Trydencki[16], stanowi zatem uprzywilejowaną przestrzeń spotkania z Chrystusem Panem, który obdarza swoją łaską i który poprzez słowa i obrzędowe czynności Kościoła karmi i umacnia wiarę[17]. To w Eucharystii i we wszystkich innych sakramentach „mamy zapewnioną możliwość spotkania Pana Jezusa i moc Jego Paschy może do nas dotrzeć”[18].

10. Kościół, świadomy tego od samych swoich początków, w szczególny sposób troszczył się o źródła, z których czerpie siłę dla swojego istnienia i swojego świadectwa: Słowo Boże, poświęcone przez święte Pisma i Tradycję, oraz sakramenty, sprawowane w liturgii, poprzez które jest on nieustannie na nowo prowadzony do tajemnicy Paschy Chrystusa[19].

Wypowiedzi Magisterium w materii sakramentalnej zawsze były motywowane fundamentalną troską o wierność sprawowanego misterium. Kościół bowiem ma obowiązek zapewnić pierwszeństwo Bożego działania i chronić jedność Ciała Chrystusa w tych czynnościach, które nie mają sobie równych, ponieważ są w *najwyższym stopniu* święte, cechując się skutecznością gwarantowaną przez kapłańskie działania Chrystusa[20].

## II. Kościół strzeże i jest strzeżony przez sakramenty

11. Kościół jest „sługą” sakramentów, a nie ich właścicielem[21]. Sprawując je, sam otrzymuje ich łaskę, chroni je i sam jest przez nie chroniony. Władza (*potestas*), którą może on wykonywać w odniesieniu do sakramentów, jest analogiczna do tej, którą posiada w odniesieniu do Pisma Świętego. W tym ostatnim Kościół rozpoznaje Słowo Boże, spisane pod natchnieniem Ducha Świętego, ustanawiając kanon ksiąg świętych. Jednocześnie jednak poddaje się temu Słowu, którego „pobożnie słucha, święcie strzeże i wiernie wyklada”[22]. W podobny sposób Kościół, wspomagany przez Ducha Świętego, rozpoznaje te święte znaki, przez które Chrystus obdarza łaską emanującą z Paschy, określając ich liczbę i wskazując dla każdego z nich elementy istotne.



Czyniąc to, Kościół jest świadomy, że bycie szafarzem łaski Bożej nie oznacza przywłaszczania jej sobie, ale uczynienie siebie samego narzędziem Ducha w przekazywaniu daru Chrystusa paschalnego. Wie w szczególności, że jego władza (*potestas*) w odniesieniu do sakramentów kończy się w obliczu ich istoty[23]. Tak jak w przepowiadaniu Kościół musi zawsze wiernie głosić Ewangelię Chrystusa, który umarł i zmartwychwstał, tak w gestach sakramentalnych musi strzec zbawczych gestów, które powierzył mu Jezus.

12. Prawdą jest, że Kościół nie zawsze jednoznacznie określał gesty i słowa, które stanowią ową istotę z boskiego ustanowienia (*divinitus instituta*). Jednak dla wszystkich sakramentów jawią się w każdym razie jako fundamentalne te elementy, które Magisterium kościelne, wsłuchując się w zmysł wiary (*sensus fidei*) Ludu Bożego i w dialogu z teologią, nazwało materią i formą, dodając do nich intencję szafarza.

13. *Materię* sakramentu stanowi ludzkie działanie, poprzez które działa Chrystus. Czasami obecny jest w niej element materialny (woda, chleb, wino, olej), innym razem szczególnie wymowny gest (znak krzyża, nałożenie rąk, zanurzenie, pokropienie, wyrażenie zgody, namaszczenie). Ten cielesny charakter ukazuje się jako niezbędny, ponieważ zakorzenia sakrament nie tylko w ludzkiej historii, ale także bardziej fundamentalnie, w symbolicznym porządku Stworzenia i prowadzi z powrotem do tajemnicy Wcielenia Słowa i Odkupienia przez Nie dokonanego[24].

14. *Formę* sakramentu konstytuuje słowo, które nadaje materii znaczenie transcendentne, przekształcając zwykłe znaczenie elementu materialnego i czysto ludzkiego postrzegania dokonanej czynności. Słowo to zawsze czerpie w różnym stopniu inspirację z Pisma Świętego[25], zakorzenia się w żywej Tradycji kościelnej i jest definiowane autorytatywnie przez Magisterium kościelne z uwzględnieniem uważnego rozeznania[26].

15. Materia i forma, ze względu na ich zakorzenie w Piśmie Świętym i Tradycji, nigdy nie zależały ani nie mogą zależeć od woli jednostki lub pojedynczej wspólnoty. Zadaniem Kościoła w tym względzie nie jest określanie ich według czyjegoś upodobania lub wolnej woli, ale, przy strzeżeniu istoty sakramentów (*salva illorum substantia*)[27], autorytatywne ich ukazywanie, w uległości wobec działania Ducha Świętego.

W przypadku niektórych sakramentów materia i forma ukazują się jako zasadniczo zdefiniowane od samego początku, tak że ich ustanowienie przez Chrystusa jest od razu widoczne; w przypadku innych definicja elementów istotowych została sprecyzowana w ciągu złożonej historii, czasem nie bez znaczącej ewolucji.

16. W związku z tym nie można ignorować faktu, że kiedy Kościół wypowiada się w kwestii określenia elementów konstytutywnych dla danego sakramentu, zawsze działa zakorzeniony w Tradycji, aby lepiej wyrazić łaskę przez ten sakrament udzielaną.

To właśnie w tym kontekście reforma liturgiczna sakramentów, dokonana zgodnie z zasadami Soboru Watykańskiego II, weszła do rewizji obrzędów, aby jaśniej wyrażały one święte rzeczywistości, które oznaczają i tworzą[28]. Kościół ze swoim nauczaniem w sprawach sakramentalnych, wypełnia swoją władzę (*potestas*) w zgodzie z tą żywą Tradycją, która „pochodzi od Apostołów i rozwija się w Kościele pod opieką Ducha Świętego”[29].

Uznając zatem, pod działaniem Ducha Świętego, sakramentalny charakter pewnych obrzędów, Kościół uznał je za odpowiadające intencji Jezusa, aby uobecnić i udostępnić wydarzenie paschalne[30].

17. W każdym razie, w odniesieniu do wszystkich sakramentów zachowanie materii i formy zawsze było wymagane dla ważności celebracji, ze świadomością, że arbitralne zmiany jednej i/lub drugiej – których powaga i siła unieważniająca musi być za każdym razem ustalona – zagrażają skutecznemu udzielaniu łaski sakramentalnej, z oczywistą szkodą dla wiernych[31]. Zarówno materia, jak i forma, określone w Kodeksie Prawa Kanonicznego[32], są ustanowione w księgach liturgicznych promulgowanych przez kompetentną władzę, których zapisy muszą być wiernie przestrzegane, bez „dodawania, ujmowania ani zmieniania czegokolwiek”[33].

18. Z materią i formą związana jest intencja szafarza sprawującego sakrament. Oczywiście jest, że temat intencji należy tutaj odróżnić od tematu osobistej wiary i kondycji moralnej szafarza, które nie naruszają ważności daru łaski[34]. W rzeczywistości musi on mieć „intencję czynienia przynajmniej tego, co czyni Kościół”[35], czyniąc działanie sakramentalne aktem prawdziwie ludzkim, wolnym od wszelkiego automatyzmu, oraz aktem prawdziwie eklezjalnym, wolnym od arbitralności jednostki. Ponadto, ponieważ to, co czyni Kościół, nie jest niczym innym, jak tylko tym, co ustanowił Chrystus[36], również intencja, wraz z materią i formą, przyczynia się do uczynienia działania sakramentalnego przedłużeniem zbawczego dzieła Pana. Materia, forma i intencja są wewnętrznie zjednoczone: łączą się one w czynności sakramentalnej w taki sposób, że intencja staje się zasadą jednoczącą materię i formę, czyniąc z nich święty znak, poprzez który łaska jest udzielana *ex opere operato*[37].

19. W odróżnieniu od materii i formy, które reprezentują dostrzegalny przy pomocy zmysłów i obiektywny element sakramentu, intencja szafarza – wraz z dyspozycją przyjmującego – reprezentuje jego element wewnętrzny i subiektywny. Zmierza ona jednak ze swej natury do uzewnętrznienia się również poprzez zachowanie obrzędu ustanowionego przez Kościół, dlatego poważne zmienianie istotnych elementów prowadzi też do wątpliwości co do rzeczywistej intencji szafarza, podważając ważność sprawowanego sakramentu[38]. W rzeczywistości bowiem z zasady intencja czynienia tego, co czyni Kościół, wyraża się w użyciu materii i formy, które Kościół ustanowił[39].

20. Materia, forma i intencja są zawsze włączone w kontekst celebracji liturgicznej, która nie stanowi ceremonialnej ozdoby (*ornatus*) sakramentów, ani także dydaktycznego wprowadzenia w rzeczywistość, która się dokonuje, ale jest w swojej złożoności wydarzeniem, w którym wciąż realizuje się osobiste i wspólnotowe spotkanie między Bogiem a nami, w Chrystusie i w Duchu Świętym – spotkanie, w którym przez pośrednictwo znaków zmysłowych „Bóg otrzymuje doskonałą chwałę, a ludzie doznają uświęcenia”[40].

Konieczna troska o istotne elementy sakramentów, od których zależy ich ważność, musi zatem harmonizować z dbałością i szacunkiem wobec całej celebracji, w której znaczenie i skutki sakramentów stają się w pełni zrozumiałe poprzez mnogość gestów i słów, sprzyjając w ten sposób czynnemu uczestnictwu (*actuosa participatio*) wiernych[41].

21. Sama liturgia pozwala na tę różnorodność, która chroni Kościół przed „sztywnymi, jednolitymi formami”[42]. Z tego powodu Sobór Watykański II postanowił, że „zachowując istot-

na jedność obrządku rzymskiego, także przy reformowaniu ksiąg liturgicznych należy uwzględnić uprawnione różnice oraz dostosowanie do rozmaitych ugrupowań, regionów i narodów, zwłaszcza na misjach"[43].

Na mocy tego reforma liturgiczna zamierzona przez Sobór Watykański II nie tylko upoważniła konferencje episkopatów do wprowadzenia ogólnych adaptacji względem tacińskiej *editio typica*, ale także przewidziała możliwość szczególnych adaptacji ze strony szafarza celebracji, wyłącznie w tym celu, aby wyjść naprzeciw duszpasterskim i duchowym potrzebom wiernych.

22. Aby jednak odrębności „nie przeszkadzały jedności, lecz raczej jej służyły”[44], jasnym jest, że poza przypadkami wyraźnie wskazanymi w księgach liturgicznych, „prawo kierowania sprawami liturgii należy wyłącznie do władzy Kościoła”[45], którą, w zależności od okoliczności, posiada biskup, lokalna konferencja biskupów oraz Stolica Apostolska.

Jest bowiem jasne, że „zmiana formy sprawowania jakiegokolwiek sakramentu z własnej inicjatywy stanowi nie tylko nadużycie liturgii, rozumiane jako przekroczenie normy stanowionej, ale raną (*vulnus*) zadaną w danym czasie wspólnocie Kościoła i rozpoznawalności działania Chrystusa, mogącą w skrajnych przypadkach sprawić, że sakrament będzie nieważny, ponieważ natura działania służebnego wymaga, by wiernie przekazać to, co się otrzymało (por. *1 Kor 15, 3*)”[46].

### III. Przewodniczenie liturgii i sztuka celebrowania

23. Sobór Watykański II i posoborowe Magisterium pozwalają na umieszczeniu posługi przewodniczenia liturgii w jej właściwym teologicznym znaczeniu. Biskup i prezbiterzy jako jego współpracownicy przewodniczą celebracjom liturgicznym, kulminującym w Eucharystii, która jest „źródłem i zarazem szczytem całego życia chrześcijańskiego”[47], w osobie Chrystusa-Głowy (*in persona Christi Capitis*) oraz w imieniu Kościoła (*nomine Ecclesiae*). W obu przypadkach są to formuły, które – pomimo nieco różnych wersji – są dobrze poświadczone przez Tradycję[48].

24. Formuła *in persona Christi*[49] oznacza, że kapłan uobecnia samego Chrystusa w wydarzeniu celebracji. Urzeczywistnia się to najwznieślej, gdy podczas konsekracji eucharystycznej wypowiada on słowa Pana z tą samą skutecznością, utożsamiając, mocą Ducha Świętego, swoje własne „ja” z „Ja” Chrystusa. Kiedy następnie Sobór precyzuje, że prezbiterzy przewodniczą Eucharystii w osobie Chrystusa-Głowy (*in persona Christi Capitis*)[50], nie zamierza on potwierdzać koncepcji, zgodnie z którą szafarz, jako „głowa”, dysponowałby władzą wykonywaną w sposób arbitralny. Głową Kościoła, a zatem prawdziwym przewodniczącym celebracji, jest wyłącznie Chrystus. On jest „Głową Ciała – Kościoła” (*Kol 1, 18*), ponieważ sprawia, że Kościół rodzi się z Jego boku oraz ponieważ karmi i troszczy się o niego, kochając go aż do oddania samego siebie za niego (por. *Ef 5, 25.29; J 10, 11*). Władza (*potestas*) szafarza jest posługiwaniem (*diaconia*), jak Chrystus sam naucza uczniów w kontekście Ostatniej Wieczerzy (por. *Łk 22, 25-27; J 13, 1-20*). Ci, którzy na mocy łaski sakramentalnej upodabniają się do Niego, uczestnicząc we władzy, z jaką On prowadzi i uświęca swój lud, są dlatego wezwani, w liturgii i w całej posłudze duszpasterskiej, do dostosowania się do tej samej logiki, ponieważ zostali ustanowieni pasterzami nie po to, aby panować nad trzodą, ale aby jej służyć na wzór Chrystusa, dobrego Pasterza owiec (por. *1 P 5, 3; J 10, 11.14*)[51].

25. Jednocześnie szafarz przewodniczący celebracji działa „w imieniu Kościoła” (*nomine Ecclesiae*)[52], a formuła ta wyjaśnia, że szafarz uobecniając Chrystusa-Głowę wobec Jego Ciała, którym jest Kościół, uobecnia również to Ciału Jego Głowy, wręcz jako Oblubienicę, która jest integralnym podmiotem celebracji, ludem całkowicie kapłańskim, w imieniu którego szafarz przemawia i działa[53]. Poza tym, jeśli prawdą jest, że „gdy ktoś chrzci, sam Chrystus chrzci”[54], tak samo jest prawdą, że Kościół „sprawując sakrament, działa jako Ciału nierozłącznie związane ze swą Głową, ponieważ to Chrystus-Głowa działa w Ciele Kościoła, które zrodził przez Misterium Paschalne”[55]. To podkreśla wzajemne przyporządkowanie istniejące między kapłaństwem chrzcielnym i kapłaństwem służebnym[56], pozwalając zrozumieć, że to drugie istnieje w służbie pierwszego, i z tego właśnie powodu – jak to zostało ukazane – u szafarza sprawującego sakramenty nigdy nie może zabraknąć intencji czynienia tego, co czyni Kościół.

26. Podwójna i połączona funkcja wyrażona przez formuły *in persona Christi – nomine Ecclesiae* oraz wzajemna owocna relacja między kapłaństwem chrzcielnym a kapłaństwem służebnym, w połączeniu ze świadomością, że elementy istotne dla ważności sakramentów muszą być rozpatrywane w ich własnym kontekście, czyli w ramach akcji liturgicznej, sprawia, że szafarz będzie coraz bardziej świadomy, iż „czynności liturgiczne nie są prywatnymi czynnościami, lecz uroczyste sprawowanymi obrzędami Kościoła”, czynnościami, które nawet w „różnorodności stanów, zadań i czynnego uczestniczenia” „należą do całego Ciała Kościoła, uwidaczniają je i na nie oddziałują”[57]. Właśnie z tego powodu szafarz powinien rozumieć, że autentyczna sztuka celebrowania (*ars celebrandi*) to taka, która szanuje i podkreśla prymat Chrystusa oraz aktywne uczestnictwo (*actuosa participatio*) całego zgromadzenia liturgicznego, także poprzez pokorne posłuszeństwo normom liturgicznym[58].

27. Coraz pilniejsze wydaje się doprowadzenie do dojrzałości sztuki celebrowania, która trzymając się z dala zarówno od sztywnego rubrycyzmu, jak i od pozbawionej reguł fantazji, prowadzi do dyscypliny (*disciplina*), której należy przestrzegać, właśnie po to, aby być prawdziwymi uczniami (*discipoli*): „Nie chodzi tu o konieczność przestrzegania etykiety liturgicznej: chodzi raczej o «dyscyplinę» – w znaczeniu używanym przez Guardiniego – która, jeśli jest autentycznie przestrzegana, formuje nas. Są to gesty i słowa, które wprowadzają porządek w naszym wewnętrznym świecie, każąc nam przeżywać uczucia, postawy, zachowania. Nie są one wypowiedzeniem ideału, który ma nas zainspirować, ale są działaniem, które angażuje ciało w jego całości, czyli w jego byciu jednością duszy i ciała”[59].

### Zakończenie

28. „Przechowujemy [...] ten skarb w naczyniach glinianych, aby z Boga była owa przeogromna moc, a nie z nas” (*2 Kor 4, 7*). Antyteza użyta przez Apostoła, aby podkreślić, jak wzniosłość Bożej mocy objawia się poprzez słabość jego posługi głosiela, dobrze opisuje również to, co dzieje się w sakramentach. Cały Kościół jest wezwany do strzeżenia zawartego w nich bogactwa, aby nigdy nie został przesłonięty prymat zbawczego działania Boga w historii, nawet w kruchym pośrednictwie znaków i gestów właściwych naturze ludzkiej.

29. Moc (*virtus*) działająca w sakramentach kształtuje oblicze Kościoła, uzdalniając go do przekazywania daru zbawienia, jakim w swoim Duchu pragnie dzielić się z każdym człowiekiem Chrystus umarły i zmartwychwstały. W Kościele ten wielki

skarby został powierzony w szczególności jego szafarzom, aby „otaczając miłością” Lud Boży karmili go obfitością Słowa i uświęcali łaską sakramentów. Do nich należy w pierwszej kolejności zapewnienie, aby „piękno chrześcijańskiej celebracji” pozostało żywe i nie zostało „zniweczone przez powierzchowne i zredukowane rozumienie jej wartości lub, co gorsza, przez jej instrumentalizację w służbie jakiejś ideologicznej wizji, jakkolwiek by ona była”[60].

Tylko w ten sposób Kościół może z dnia na dzień „wzrastać w poznaniu tajemnicy Chrystusa, zanurzając [...] życie w tajemnicy Jego Paschy, w oczekiwaniu na Jego powrót”[61].

*Papież Franciszek, podczas audyencji udzielonej niżej podpisanemu Prefektowi Dykasterii Nauki Wiary w dniu 31 stycznia 2024 roku, zatwierdził niniejszą Notę, przyjętą na Sesji Plenarnej tejże Dykasterii oraz nakazał jej publikację.*

Rzym, siedziba Dykasterii Nauki Wiary, 2 lutego 2024 roku, w święto Ofiarowania Pańskiego.

Víctor Manuel Kard. Fernández  
Prefekt  
Ks. Armando Matteo  
Sekretarz Sekcji Doktrynalnej

## Przypisy

- [1] Por. Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Dei verbum* (18 listopada 1965), nr 2: AAS 58 (1966), s. 818.
- [2] Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 1116.
- [3] Franciszek, List apost. *Desiderio desideravi* (29 czerwca 2022), nr 23: *L'Osservatore Romano* (30 czerwca 2022), s. 9.
- [4] Niektórzy kapłani musieli stwierdzić nieważność swoich święceń i celebrowanych obrzędów sakramentalnych, właśnie z powodu braku ważnego chrztu (por. *KPK*, kan. 842), co wynikało z zaniedbania tych, którzy udzielili im sakramentu w sposób arbitralny.
- [5] Kongregacja Nauki Wiary, *Nota doktrynalna o modyfikacji sakramentalnej formuły chrztu* (24 czerwca 2020 r.), przypis 2: *L'Osservatore Romano* (7 sierpnia 2020), s. 8.
- [6] Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum concilium* (4 grudnia 1963), nr 5, 26: AAS 56 (1964), ss. 99, 107.
- [7] Papież Franciszek komentuje to w następujący sposób: „Porównanie między pierwszym i nowym Adamem jest zadziwiające: tak jak z boku pierwszego Adama, spowodowawszy zapadnięcie w głęboki sen, Bóg wy dobył Ewę, tak z boku nowego Adama, pogrążonego w śnie śmierci, rodzi się nowa Ewa – Kościół. Zdumienie dotyczy słów, o których możemy sądzić, że nowy Adam czyni je swoimi, patrząc na Kościół: «Ta dopiero jest kością z moich kości i ciałem z mego ciała» (Rdz 2, 23). Ponieważ uwierzyliśmy Słowu i zstąpiliśmy do wody chrztu, staliśmy się kością z Jego kości, ciałem z Jego ciała”: Franciszek, List apost. *Desiderio desideravi* (29 czerwca 2022), nr 14: *L'Osservatore Romano* (30 czerwca 2022), s. 9.
- [8] Por. św. Augustyn, *Enarrationes in Psalmos* 138, 2: CCL 40, 1991: „Ewa narodziła się z boku śpiącego [Adama], Kościół z boku cierpiącego [Chrystusa]”.
- [9] Tenże, *In Johannis Evangelium tractatus* 9, 10: PL 35, 1463.
- [10] Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 1: AAS 57 (1965), s. 5. Por. tamże, nr 9, 48: AAS 57 (1965), ss. 12-14, 53-54; Tenże, Konst. duszp. *Gaudium et spes* (7 grudnia 1965), nr 5, 26: AAS 58 (1966), ss. 1028-1029, 1046-1047.
- [11] Benedykt XVI, Posynod. adhort. apost. *Sacramentum caritatis* (22 lutego 2007), nr 16: AAS 99 (2007), s. 118.
- [12] Por. Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 7: AAS 57 (1965), ss. 9-11.
- [13] Por. tamże, nr 50: AAS 57 (1965), ss. 55-57.
- [14] Por. *1 P 2*, 5; *Ef 2*, 20; Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 6: AAS 57 (1965), ss. 8-9.
- [15] Por. *1 P 2*, 9; *Ap 1*, 6; 5, 10; Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 7-11: AAS 57 (1965), ss. 9-16.
- [16] Por. Sobór Trydencki, *Dekret o sakramentach* [*Decretum de sacramentis*], kan. 1: DH 1601.
- [17] Por. Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum concilium* (4 grudnia 1963), nr 59: AAS 56 (1964), s. 116.
- [18] Franciszek, List apost. *Desiderio desideravi* (29 czerwca 2022), nr 11: *L'Osservatore Romano* (30 czerwca 2022), s. 8.
- [19] Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Dei verbum* (18 listopada 1965), nr 9: AAS 58 (1966), s. 821.
- [20] Por. Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum concilium* (4 grudnia 1963), nr 5, 7: AAS 56 (1964), ss. 99, 100-101.
- [21] Por. *1 Kor 4*, 1.
- [22] Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Dei verbum* (18 listopada 1965), nr 10: AAS 58 (1966), s. 822.
- [23] Por. Sobór Trydencki, *Sesja XXI*, rozdz. 2: DH 1728: „[Sobór] oświadcza ponadto, że Kościół zawsze posiadał władzę, aby przy udzielaniu sakramentów, z zachowaniem ich istoty, wprowadzać lub zmieniać to, co uznał za właściwe, stosownie do zróżnicowania rzeczy, czasów i miejsc”; Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum Concilium* (4 grudnia 1963), nr 21: AAS 56 (1964), ss. 105-106.
- [24] Por. Franciszek, Encyklika *Laudato si'* (24 maja 2015), nr 235-236: AAS 107 (2015), ss. 939-940; Tenże, List apost. *Desiderio desideravi* (29 czerwca 2022), nr 46: *L'Osservatore Romano* (30 czerwca 2022), s. 10; *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 1152.
- [25] To właśnie w sakramentach, a zwłaszcza w Eucharystii, Słowo Boże osiąga swoją maksymalną skuteczność.
- [26] Por. *J 14*, 26; 16, 13.
- [27] Sobór Trydencki, *Sesja XXI*, rozdz. 2: DH 1728. Por. Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum Concilium* (4 grudnia 1963), nr 38: AAS 56 (1964), s. 110.
- [28] Por. Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum Concilium* (4 grudnia 1963), nr 21: AAS 56 (1964), ss. 105-106. Kościół zawsze troszczył się o zachowanie zdrowej tradycji, otwierając drogę prawowitemu postępowi. Z tego powodu, reformując obrzędy, kierował się zasadą, że „nowe formy będą niejako organicznie wyrastać z form już istniejących”: tamże, nr 23: AAS 56 (1964), s. 106. Jako potwierdzenie tego zob. Paweł VI, Konst. apost. *Pontificalis Romani* (18 czerwca 1968): AAS 60 (1968), ss. 369-373; Tenże, Konst. apost. *Missale Romanum* (3 kwietnia 1969): AAS 61 (1969), ss. 217-222; Tenże, Konst. apost. *Divinae consortium naturae* (15 sierpnia 1971): AAS 63 (1971), ss. 657-664; Tenże, Konst. apost. *Sacram unctioem infirmorum* (30 listopada 1972): AAS 65 (1973), ss. 5-9.
- [29] Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Dei verbum* (18 listopada 1965), nr 8: AAS 58 (1966), s. 821.
- [30] Por. Benedykt XVI, Posynod. adhort. apost. *Sacramentum caritatis* (22 lutego 2007), nr 12: AAS 99 (2007), s. 113; *KPK*, kan. 841.
- [31] Należy potwierdzić na nowo rozróżnienie między godziwością a ważnością, podobnie jak należy pamiętać, że każda modyfikacja formuły sakramentu jest zawsze aktem poważnie niegodziwym. Nawet jeśli uzna się, że mała modyfikacja nie zmienia pierwotnego znaczenia sakramentu i w konsekwencji nie czyni go nieważnym, zawsze pozostaje ona niegodziwa. W wątpliwych przypadkach, gdy doszło do zmiany formy lub materii sakramentu, rozważanie co do jego ważności należy do kompetencji Dykasterii Nauki Wiary.
- [32] Tytułem przykładu zob. *KPK*, kan. 849 odnośnie do chrztu; kan. 880 § 1-2 odnośnie do bierzmowania; kan. 900 § 1, 924 i 928 odnośnie do Eucharystii; kan. 960, 962 § 1, 965 i 987 odnośnie do pokuty; kan. 998 odnośnie do namaszczenia chorych; kan. 1009 § 2, 1012 i 1024 odnośnie do święceń; kan. 1055 i 1057 odnośnie do małżeństwa; kan. 847 § 1 odnośnie do używania olejów świętych.
- [33] Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum Concilium* (4 grudnia 1963), nr 22: AAS 56 (1964), s. 106. Por. *KPK*, kan. 846 § 1.
- [34] Por. Sobór Trydencki, *Dekret o sakramentach* [*Decretum de sacramentis*], kan. 12: DH 1612; *Kanony o sakramencie chrztu* [*Canones de sacramento baptismi*], kan. 4: DH 1617. Pisząc do cesarza w 496 r., papież Anastazy II powiedział: „Jeśli promienie tego widzialnego słońca, choć przechodzą przez cuchnące miejsca, nie są w ogóle skażone jakimkolwiek zanieczyszczeniem przez kontakt, o wiele bardziej moc tego słońca, które uczyniło to widzialnym, nie jest ograniczona żadną niegodnością szafarza”: DH 356.
- [35] Sobór Trydencki, *Dekret o sakramentach* [*Decretum de sacramentis*], kan. 11: DH 1611. Por. Sobór w Konstancji, Bulla *Inter cunctas*, nr 22: DH 1262; Sobór Florencki, Bulla *Exsultate Deo*: DH 1312; *KPK*, kan. 861 § 2; 869 § 2; *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 1256.
- [36] Św. Tomasz z Akwinu, *Summa Theologiae*, t. III, q. 64, a. 8; Benedykt XIV, *De Synodo dioecessana*, t. VII, rozdz. 6, nr 9, 204.
- [37] Sobór Trydencki, *Dekret o sakramentach* [*Decretum de sacramentis*], kan. 8: DH 1608.
- [38] Por. Leon XIII, List apost. *Apostolicae curae*: DH 3318.
- [39] Możliwe jest jednak, że nawet gdy przepisany obrzęd jest zewnętrznie przestrzegany, intencja szafarza różni się od intencji Kościoła. Dzieje się tak w tych wspólnotach kościelnych, które zmieniwszy

wiarę Kościoła w jakimś istotnym elemencie, psują w ten sposób intencję swoich szafarzy, uniemożliwiając im czynienie tego, co czyni Kościół – a nie ich wspólnota – podczas sprawowania sakramentów. Jest to na przykład powód nieważności chrztu udzielanego przez mormonów (*Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich*): ponieważ Ojciec, Syn i Duch Święty są dla nich czymś zasadniczo różnym od tego, co wyznaje Kościół, chrzest przez nich sprawowany, chociaż udzielany z tą samą formułą trynitarną, jest dotknięty błędem w wierze (*error in fide*), który przekłada się na intencję szafarza. Por. Kongregacja Nauki Wiary, *Odpowiedź na wątpliwość dotyczącą ważności chrztu* (5 czerwca 2001): AAS 93 (2001), s. 476.

[40] Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum concilium* (4 grudnia 1963), nr 7: AAS 56 (1964), s. 101.

[41] W związku z tym Sobór Watykański II wzywa pasterzy do czuwania „aby czynności liturgiczne sprawowano nie tylko ważne i godziwie, lecz także, by wierni uczestniczyli w nich świadomie, czynnie i owocnie”: Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum concilium* (4 grudnia 1963), nr 11: AAS 56 (1964), s. 103.

[42] Tamże, nr 37: AAS 56 (1964), s. 110.

[43] Tamże, nr 38: AAS 56 (1964), s. 110.

[44] Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 13: AAS 51 (1965), s. 18.

[45] Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum Concilium* (4 grudnia 1963), nr 22 § 1: AAS 56 (1964), s. 106.

[46] Kongregacja Nauki Wiary, *Nota doktrynalna na temat zmiany formuły sakramentalnej chrztu* (24 czerwca 2020): *L'Osservatore Romano* (7 sierpnia 2020), s. 8.

[47] Sobór Watykański II, Konstytucja dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 11: AAS 57 (1965), s. 15.

[48] Por. w szczególności, odnośnie do formuły *in persona Christi* (lub *ex persona Christi*), św. Tomasz z Akwinu, *Summa Theologiae*, t. III, q. 22 c; q. 78, a. 1 c; a. 4 c; q. 82, a. 1 c; dla formuły *in persona Ecclesiae* (która później będzie wypierana przez formułę *[in] nomine Ecclesiae*); Tenże, *Summa Theologiae*, t. III, q. 64, a. 8; ad 2; a. 9, ad 1; q. 82, a. 6 c. W *Summa Theologiae*, t. III, q. 82, a. 7, ad 3, Tomasz ostrożnie łączy dwa wyrażenia: „... sacerdos in missa in orationibus quidem loquitur in persona Ecclesiae in cuius unitate consistit. Sed in consecratione sacramenti loquitur in persona Christi cuius vicem in hoc gerit per ordinis potestatem”.

[49] Por. Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum Concilium* (4 grudnia 1963), nr 33: AAS 56 (1964), ss. 108-109; Tenże, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 10, 21, 28: AAS 57 (1965), ss. 14-15, 24-25, 33-36; Paweł VI, Encyklika *Sacerdotalis caelibatus* (24 czerwca 1967), nr 29: AAS 59 (1967), ss. 668-669; Tenże, Adhort. apost. *Evangelii nuntiandi* (8 grudnia 1975), nr 68: AAS

68 (1976), ss. 57-58; Jan Paweł II, List apost. *Dominicae cenae* (24 lutego 1980), nr 8: AAS 72 (1980), ss. 127-130; Tenże, Adhort. apost. *Reconciliatio et paenitentia* (2 grudnia 1984), nr 8, 29: AAS 77 (1985), ss. 200-202, 252-256; Tenże, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia* (17 kwietnia 2003), nr 29: AAS 95 (2003), ss. 452-453; Tenże, Posynod. adhort. apost. *Pastores gregis* (16 października 2003), nr 7, 10, 16: AAS 96 (2004), ss. 832-833, 837-839, 848; KPK, kan. 899 § 2; 900 § 1.

[50] Por. Sobór Watykański II, Dekr. *Presbyterorum ordinis* (7 grudnia 1965), nr 2: AAS 58 (1966), ss. 991-993. Por. także Jan Paweł II, Posynod. adhort. apost. *Christifideles laici* (30 grudnia 1988), nr 22: AAS 81 (1989), ss. 428-429; Tenże, Posynod. adhort. apost. *Pastores dabo vobis* (25 marca 1992), nr 3, 12, 15-18, 21-27, 29-31, 35, 61, 70, 72: AAS 84 (1992), ss. 660-662, 675-677, 679-686, 688-701, 703-709, 714-715, 765-766, 778-782, 783-787; KPK, kan. 1009 § 3; *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 875; 1548-1550; 1581; 1591.

[51] Mówi o tym również *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, nr 93: „Kiedy więc [prezbiter] celebrytuje Eucharystię, winien służyć Bogu i ludowi z godnością i pokorą, a sposobem zachowania się i wypowiadania Bożych słów ukazywać wiernym żywą obecność Chrystusa.”

[52] Por. Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum concilium* (4 grudnia 1963), nr 33: AAS 56 (1964), ss. 108-109; Tenże, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 10: AAS 57 (1965), ss. 14-15; Tenże, Dekr. *Presbyterorum ordinis* (7 grudnia 1965), nr 2: AAS 58 (1966), ss. 991-993.

[53] Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 10: AAS 57 (1965), ss. 14-15.

[54] Tenże, Konst. lit. *Sacrosanctum concilium* (4 grudnia 1963), nr 7: AAS 56 (1964), s. 101.

[55] Kongregacja Nauki Wiary, *Nota doktrynalna na temat zmiany formuły sakramentalnej chrztu* (24 czerwca 2020): *L'Osservatore Romano* (7 sierpnia 2020), s. 8.

[56] Por. Sobór Watykański II, Konst. dogm. *Lumen gentium* (21 listopada 1964), nr 10: AAS 57 (1965), ss. 14-15.

[57] Sobór Watykański II, Konst. lit. *Sacrosanctum concilium* (4 grudnia 1963), nr 26: AAS 56 (1964), s. 107. Por. tamże, nr 7: AAS 56 (1964), ss. 100-101; *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nr 1140-1141.

[58] Por. *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, nr 24.

[59] Franciszek, List apost. *Desiderio desideravi* (29 czerwca 2022), nr 51: *L'Osservatore Romano* (30 czerwca 2022), s. 11.

[60] Tamże, nr 16: *L'Osservatore Romano* (30 czerwca 2022), s. 9.

[61] Tamże, nr 64: *L'Osservatore Romano* (30 czerwca 2022), s. 12.

Za: [www.episkopat.pl](http://www.episkopat.pl)

## Wiadomości ze świata

# KAPITUŁA GENERALNA SERCANÓW WYBRAŁA GENERAŁA I ZARZĄD

Z radością informujemy, że ks. Carlos Luis Suárez Codorniu został ponownie wybrany przełożonym generalnym Zgromadzenia Księży Najświętszego Serca Jezusowego przez członków XXV Kapituły Generalnej zgromadzonych w Rzymie.

Ks. Carlos Luis Suárez Codorniu urodził się 2 września 1965 roku w Las Palmas (Hiszpania). Pierwsze śluby złożył 29 września 1984 r., a święcenia kapłańskie przyjął 14 września 1990 r. Ks. Carlos uzyskał licencjat z Pisma Świętego przyznany przez Papieski Instytut Biblijny (1995) oraz doktorat na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. W Wenezueli pełnił funkcję radnego regionalnego. W swojej karierze akademickiej oprócz nauczania w Instytucie Teologii Religijnej (ITER) w

Caracas oraz na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu Andrésa Bello w Caracas (UCAB), ks. Carlos zajmował różne stanowiska.



Brał udział w wielu wydarzeniach i projektach międzynarodowych, zarówno w Ameryce Łacińskiej, jak i w innych krajach (m.in. Włochy, Indie, Izrael, Niemcy

i Stany Zjednoczone). Był formatorem w Międzynarodowym Instytucie Teologicznym „Juan María de la Cruz” w Caracas i pracował w towarzystwie młodym ludziom z marginesu społecznego. Podczas XXIV Kapituły Generalnej (2018) został na pierwszą turę wybrany Przełożonym Generalnym, a teraz powierzono mu odpowiedzialność dalszego przewodzenia Zgromadzeniu Księży Najświętszego Serca Jezusowego.

Niech Duch Święty prowadzi naszego Przełożonego Generalnego do animowania Zgromadzenia w duchu Sint Unum, przeżywając nasz charyzmat dehoniancki jako świadectwo w zmieniającym się świecie.

Po wyborze generała XXV Kapituła Generalna przystąpiła do wyboru Radnych Generalnych, którzy będą asystowali ks. Carlosowi w swojej posłudze przywództwa. Zostali nimi:

Ks. Levi dos Anjos Ferreira (52 l.) urodził się 8 maja 1972 r. w Brazylii; pierwsze śluby złożył 25 lutego 1994 r., śluby wieczyste 23 lutego 2002 r., a święcenia kapłańskie przyjął 14 grudnia 2002 r. Ks. Levi pracował jako misjonarz w Niemczech w duszpasterstwie szkolnym, a ostatnio służył Zgromadzeniu jako Radny Generalny w latach 2018-2024;

Ks. Charles Aime Koudjou (48 l.) urodził się 5 lipca 1975 r. w Kamerunie; pierw-

sze śluby złożył 12 sierpnia 2000 r., śluby wieczyste 12 sierpnia 2005 r., a święcenia kapłańskie przyjął 29 marca 2008 r. W swojej ojczyźnie ks. Karol pracował jako formator, zanim został powołany do Rzymu, aby przez ostatnie cztery lata służyć jako Radny Generalny;

Ks. Renzo Brena (67 l.) urodził się 28 sierpnia 1956 r. we Włoszech; pierwsze śluby złożył 29 sierpnia 1976 r., śluby wieczyste 24 listopada 1979 r., a święcenia kapłańskie przyjął 19 sierpnia 1981 r. Ks. Renzo jest obecnym przełożonym prowincjalnym Prowincji Północno-Włoskiej (ITS).

Ks. Agustinus Guntoro (50 l.), urodzony 28 sierpnia 1973 r. w Indonezji; pierwsze śluby złożyła 1 sierpnia 1996 r., śluby wieczyste 1 sierpnia 2001 r.; święcenia kapłańskie przyjął 2 października 2003 roku. W ostatnich latach ks. Agustinus był członkiem misji SCJ w Azji.

Ks. Willyans Prado Rapozo (41 l.), urodzony 19 lipca 1982 r. w Brazylii; pierwsze śluby złożył 2 lutego 2002 r., śluby wieczyste 31 stycznia 2009 r.; Święcenia kapłańskie przyjął 5 grudnia 2009 roku. Ks. Willyans jest proboszczem parafii św. Heleny w Toronto i radnym regionalnym w Kanadzie.

Za: [www.scj.pl](http://www.scj.pl)

## XIX KAPITUŁA GENERALNA WERBISTÓW

Od 16 czerwca w Nemi niedaleko Rzymu trwa XIX Kapituła Generalna Zgromadzenia Słowa Bożego. Przebiega pod hasłem „Niech świeci wasze światło przed ludźmi” (Mt 5,16). Wierni i twórczy uczniowie w zranionym świecie”. W obradach biorą udział 153 osoby, w tym 120 werbistów z prawem głosu, 15 obserwatorów (koordynatorzy apostołów i stref Zgromadzenia, Siostry Służebnice Ducha Świętego, osoby świeckie) oraz 18 osób obsługi. Polską Prowincję reprezentują: o. Sylwester Grabowski SVD (prowincja), o. Dariusz Pielak SVD i o. Henryk Ślusarczyk SVD.

– Niech Kapituła Generalna będzie dla naszego Zgromadzenia czasem odnowy i inspiracji, wzbogacając Kościół i świat – powiedział o. Paulus Budi Kleden SVD, General Zgromadzenia, podczas liturgii otwierającej obrady. – Jak ziarno gorczycy wyrastające na wysokie drzewo, pielęgnujmy zaufanie, odwagę i pokorę, stając się wiernymi strażnikami misji powierzonej nam przez naszego Założyciela, św. Arnolda Janssena.

W dokumentach przygotowujących Kapitułę w następujący sposób opisano temat i zakres obrad: „*Nieustannie dyskutujemy i zastanawiamy się nad naszą misją, biorąc pod uwagę obecną sytuację świata, ze wszystkimi jego słabościami i mocnymi stronami oraz ważnym kamieniem milowym, jakim będą obchody jubileuszu 150-lecia istnienia naszego Zgromadzenia. W tym procesie rozeznajemy, w jaki sposób możemy być światłem dla świata, będąc wiernymi i kreatywnymi uczniami, zachowując ważne elementy poprzednich Kapituł, wybrane kierunki rozwoju Zgromadzenia, życie międzykulturowe i misję oraz naszą duchowość.*” Oprócz omówienia głównego tematu Kapituły, w programie obrad znalazły się raporty, przegląd

uchwał i zaleceń poprzedniej Kapituły Generalnej oraz stanu ich wykonania, a także propozycje nowych uchwał i zaleceń. Jednym z ważniejszych punktów obrad będzie wybór Przełożonego Generalnego i Zarządu Generalnego, który przewodził będzie Zgromadzeniu przez kolejne 6 lat. Na zakończenie odbędzie się dyskusja i zatwierdzenie Dokumentu Końcowego XIX Kapituły Generalnej.



Kapituła Generalna odbywa się co 6 lat i jest najważniejszym ciałem ustawodawczym Zgromadzenia. Może zmieniać Konstytucje i podejmować decyzje wiążące wszystkich członków Zgromadzenia, a tym samym mające wpływ na obecną i przyszłą działalność werbistów na świecie. Zgodnie z Prawem Kanonicznym i Konstytucjami SVD w Kapitułę uczestniczą delegaci wszystkich Prowincji, Regii i Misji werbistów, wybrani podczas obrad kapituł miejscowych, delegaci Generalatu i poszczególnych prowincji uczestniczący w obradach z urzędu, a także delegaci braci zakonnych oraz zaproszeni goście.

Za: [www.werbisci.pl](http://www.werbisci.pl)

## POSZERZONA RADA GENERALNA JEZUITÓW POŚWIĘCONA TROSCIE O WSPÓLNY DOM

Przełożony Generalny Towarzystwa Jezusowego regularnie zwołuje Poszerzoną Konsultę (Consiglio Allargato), grupę doradców, jezuitów specjalizują-

cych się w wybranym zagadnieniu. W 2024 roku, w dniach od 3 do 7 czerwca, Konsulta poświęcona została kwestii przeanalizowania i oceny zaangażowania Towarzystwa Jezusowego w realizację Czwartej Uniwersalnej Preferencji Apostolskiej Jezuitów (2019-2029), a także rozeznaniu możliwości przyjęcia konkretnych środków na poziomie całego zakonu. Czwarta Preferencja skupia

się na jezuickim zaangażowaniu w troskę o Wspólny Dom w duchu ekologii integralnej przedstawionej przez papieża Franciszka w encyklice „Laudato si” (2015). Podobnie jak w czasie innych podobnych spotkań Rady, ton nadaje atmosfera modlitwy i dzielenia się metodą rozmowy duchowej. Refleksję na temat ekologii rozpoczęło wystąpienie ks. Joshtroma Isaaca Kureethadama,

indyjskiego salezjanina, koordynatora sekcji Ekologia i Stworzenie w Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka. Kolejne dwie sesje w trakcie Rady były skupione na duchowości. Pierwszą zaproponował James Hanvey SJ, brytyjski teolog, zajmujący się w Kurii Jezuitów kwestiami dotyczącymi służby wierze, a drugą – Johan Verschueren SJ, belgijski botanik, delegat Ojca Generala ds. jezuitów domów rzymskich, który mówił o doświadczeniu kontemplacji natury.

Ze względu na znaczenie tematu dla młodego pokolenia, wśród prelegentów znalazło się czterech jezuitów w formacji z różnych części świata. Oto niektóre z ich refleksji.

*Brent Gordon SJ, brat zakonny, Amerykanin, pracujący w Archivum Romanum SJ w Rzym:*

„Dla mnie ekologiczne nawrócenie polega na równowadze pomiędzy, z jednej strony, wewnętrznym, osobistym nawróceniem, a z drugiej strony, wspólnotową i instytucjonalną zmianą. Znalezienie tej równowagi nie jest łatwe. Moim głównym przesłaniem dla Ojca Generala i jego doradców jest to, że należy szukać tej równowagi w naszych jezuitkich wspólnotach, między jezuitami w każdym wieku i na każdym etapie życia. Podczas gdy często czujemy się komfortowo wyobrażając sobie i wdrażając programy i inicjatywy dla innych i z innymi, prawdziwe ekologiczne nawrócenie musi rozpocząć się w nas jako ciele Towarzystwa”

*Gleison Pereira SJ, młody jezuita w trakcie praktyki duszpasterskiej:*

„Jestem brazylijskim jezuitą współpracującym z Jezuitką Służbą Migrantom i Uchodźcom (SJMR) w brazylijskim regionie Amazonii. Jestem pełen nadziei, gdy kontempluję drogę, którą podążamy jako Towarzystwo Jezusowe w kierunku ekologicznego nawrócenia. Wierzę, że możemy podjąć głębsze zobowiązanie, pozwalając, aby wyzwania, przed którymi staje nasz Wspólny Dom zmieniły nasze nawyki konsumpcyjne i struktury wspólnotowe tak, abyśmy prowadzili bardziej zrównoważony styl życia”.



*Pál Fűszfás SJ, Węgier, studiuje filozofię:*

„Dawno, dawno temu istoty ludzkie żyły w większej harmonii z naturą tylko dlatego, że nie miały możliwości żyć w inny sposób. W ciągu ostatnich kilku stuleci ludzkość była zdolna do niszczenia natury. To doprowadziło do katastrofy ekologicznej. Wierzę jednak, że Bóg uczy nas działać z coraz większą wolnością. Dziś nie tyle powinniśmy po prostu akceptować granice, przed którymi stoimy, ale raczej motywowani

miłością musimy sami wyznaczyć sobie granice i szanować je, tak jak czyni to Bóg”.

*Boris Foka Wadem SJ, młody jezuita z Afryki:*

„Moje zaangażowanie w troskę o nasz wspólny dom rozpoczęło się przed dołączeniem do jezuitów oraz jeszcze przed publikacją „Laudato si””. Encyklika pozwoliła mi jednak zintegrować duchowość z moją refleksją i zaangażowaniem w ekologię. W zakonie byłem świadkiem zarówno nieświadomego zaangażowania jezuitów w realizację Czwartej Preferencji, jak i całkowitego praktycznego zaniedbania troski o przyrodę. Wiedząc, że Towarzystwo zainicjowało tę refleksję trzydzieści lat temu, chciałbym zasugerować członkom Rady kilka sposobów przewyciężenia oporu przed wdrożeniem Czwartej Preferencji: praca nad formowaniem głębokich motywacji, znalezienie właściwej równowagi między zasadami a wizją oraz dostarczenie rzetelnych informacji o rzeczywistości kryzysu”.

Na zakończenie Poszerzonej Konsulty Ojciec General Arturo Sosa SJ poinformował: „Powołuję teraz specjalną komisję tutaj w Kurii, aby być pewnym, że zalecenia sformułowane podczas tej Poszerzonej Konsulty zostaną podjęte. Towarzystwo Jezusowe może wiele zrobić i jestem zdeterminowany, aby wspierać inicjatywy w tym obszarze, a także zapewnić tutaj w Kurii odpowiedni styl przywództwa sprzyjający ich realizacji”.

Za: [www.jezuici.pl](http://www.jezuici.pl)

## MICHALICI: Z UFNĄ NADZIEJĄ KU PRZYSZŁOŚCI

Od poniedziałku do piątku, 3-7 czerwca 2024 r., trwały w Eitorf (Niemcy) zebranie plenarne prowincjałów i przełożonych wiceprowincji z Zarządem Generalnym naszego Zgromadzenia.

W spotkaniu wzięli udział: przełożony generalny ks. Dariusz Wilk, wikariusz generalny ks. Krzysztof Poświęta, radcy generalni: ks. Leszek Przybylski, ks. Grzegorz Sprysak i ks. Marcin Kałwik, ekonom generalny ks. Jerzy Sosiński, przełożony prowincji włosko-szwajcarskiej ks. Rafał Gądek, przełożony prowincji paragwajsko-argentyńskiej ks. Stanisław Nowak, przełożony wiceprowincji północno-amerykańskiej ks. Wacław Chudy, przełożony wiceprowincji na Pacyfiku ks. Stanisław Kluk, przełożony wiceprowincji karaibskiej ks. Jan Drabczak i przełożony wiceprowincji niemiecko-austriackiej ks. Lesław Kunc.

Dni spotkania wypełnione były sprawozdaniami poszczególnych uczestników, dyskusją oraz głębszym pochyleniem się nad następującymi zagadnieniami: misje w Zambii, michalicki fundusz edukacyjny, międzynarodowe spotkanie młodych, ubezpieczenia, wspólne dla wszystkich jurysdykcji wyższe seminarium duchowne oraz gospodarowanie zasobami perso-

nalnymi w Zgromadzeniu. Towarzyszyła nam prawdziwie braterska atmosfera, widoczne głębokie zatroskanie o jakość i przyszłość Zgromadzenia, które można by zawrzeć w słowach: „Z ufną troską ku przyszłości”.



W drugim dniu zwiedzaliśmy Kolonię z jej najwspanialszym zabytkiem, czyli katedrą, gdzie w kaplicy adoracji Najświętszego Sakramentu mogliśmy odprawić Eucharystię. Udało nam się także spotkać ze wszystkimi współbraćmi pracującymi w trzech

placówkach w Niemczech: w Kolonii, w Buschhoven i oczywiście w Eitorf. Na ręce wiceprowincała ks. Leszka Kunca skła-

damy serdeczne „Bóg zapłać” za profesjonalną organizację spotkania, a także iście polską gościnność. Za: [www.michalici.pl](http://www.michalici.pl)

## KLARYSKI Z BELORADO PORZUCIŁY KOŚCIÓŁ

Siostry klaryski z klasztoru w Belorado w prowincji Burgos w środkowej Hiszpanii, które od kilku tygodni pozostawały w ostrym sporze z archidiecezją Burgos, potwierdziły 20 czerwca swą wcześniejszą decyzję z 13 maja, iż „nieodwracalnie i jednomyślnie” opuszczają Kościół katolicki. Ich list, przesłany na ręce miejscowego arcybiskupa Mario Icety Gavigoascoa, i podpisany przez wszystkich 16 zakonnic, wyjaśnia, że ich postanowienie jest owocem „dojrzałej, przemyślanej i świadomej refleksji”. Zapewniły przy tym, że nie obawiają się reakcji Stolicy Apostolskiej, gdyż „wszelkie potępienie lub sankcję kanoniczną uznają one za nieważną, jako że „nie ma ona władzy nad duszami” i „jest pozbawiona skuteczności”.

Chociaż spór między siostrami a archidiecezją Burgos i w ogóle Kościołem hiszpańskim wybuchł z całą ostrością w połowie maja br., to jego korzenie sięgają roku 2020, gdy zawarły one porozumienie z sąsiednią diecezją Vitoria o nabyciu innego klasztoru, też klarysek w miejscowości Orduña. Watykan zablokował jednak tę umowę kupna-sprzedaży z powodu zbyt małej przejrzystości co do źródła środków pieniężnych niezbędnych do dokonania takiej transakcji (chodziło o 1,2 mln euro). Archidiecezja zaś miała zastrzeżenia co do tożsamości potencjalnego nabywcy, który miał kupić, a następnie odsprzedać klasztor siostram po niższej cenie. One jednak stanowczo sprzeciwiły się tym zastrzeżeniom i sprawa zaczęła się przeciągać.

Aby ją rozwiązać, Stolica Apostolska mianowała 29 maja abp. Icetę „komisarzem papieskim” do zbadania obu zespołów klasztornych (tzn. w Belorado i Orduña). Gdy jednak delegacja diecezjalna zjawiała się 7 czerwca przed klasztorem św. Klary w Belorado, aby „ustalić drogi dialogu i rozmów z mniszkami” oraz oznajmić im, za pośrednictwem notariusza, „postanowienia Trybunału w sprawie otwarcia procesu kanonicznego

w odpowiedzi na deklarację o opuszczeniu Kościoła katolickiego”, zakonnice wezwały Gwardię Cywilną, dając do zrozumienia, iż grupa, z wyjątkiem notariusza, jest tu niepożądana. Arcybiskup uznał to za „przejaw wrogości”.

W piątek 21 czerwca upłynął termin wyznaczony siostram, aby stawily się przed sądem kościelnym i wytłumaczyły się z oskarżeń o wywołanie schizmy, za którą kanony kościelne przewidują ekskomunikę „*latae sententiae*”, czyli automatyczną, bez oficjalnego jej orzekania. Chociaż pozwane nie stawily się na przesłuchanie, to jednak archidiecezja postanowiła zastosować wobec nich łagodny środek, spotykając się oddzielnie z każdą siostrą, aby przekonać się, w jakim stopniu decyzja o zerwaniu ze Stolicą Świętą była wynikiem samodzielnego przekonania a na ile uwarunkowana oddziaływaniem „silniejszych osobowości”.



Klasztor Klarysek w Belorado

Ową osobowością jest przede wszystkim Pablo de Rojas Sánchez-Franco, urodzony 20 sierpnia 1981 w Sierra de Cazorla koło Jaén w Andaluzji, mówiący o sobie, iż jest „księciem cesarskim i pięciokrotnym grandem Hiszpanii”. Twierdzi, że w latach 2005 i 2006 został wyświęcony na kapłana i biskupa przez byłego jezuitę Dereka Schella. W lipcu 2019 władze kościelne ekskomunikowały go jako samowolnego biskupa, za którego się podawał. Jest on autorem kilku książek i oświadczeń, krytykujących Kościół posoborowy i utrzymujących, iż ostatnim ważnie wybranym papieżem był Pius XII (†1958) i że od tamtego czasu Tron Piotrowy jest pusty, a sakramenty udzielane w Kościele posoborowym są nieważne. Są to typowe poglądy tzw. sedewakantystów, chociaż sam de Rojas oficjalnie się do

nich nie zaliczy. W 2005 założył on w Bilbao w Kraju Basków Pobożny Związek św. Pawła Apostoła, o którym mówi, że jest prawdziwym Kościołem Chrystusowym. Obecnie zbuntowane siostry przesły pod jego opiekę duchową, sakramentalną i administracyjną.

W swym 70-stronicowym oświadczeniu z 13 maja zwanym Manifestem Katolickim, podpisanym przez byłą opatkę Elżbietę od Trójcy Świętej (Isabel de la Trinidad), klaryski z Belorado ogłosiły swe „jednogłośne i nieodwracalne” wystąpienie z Kościoła katolickiego i że przechodzą „pod jurysdykcję Pablo de Rojas Sáncheza Franco”. Wyjaśniły, że postanowiły tak z powodu „prześladowań”, których ponoć doznawały od wspólnoty kościelnej, gdy ta zabroniła im sprzedać klasztor będący ich własnością. A 21 czerwca potwierdziły, iż podjęły swą decyzję po „dojrzałej, przemyślanej i świadomej refleksji”. „Odłączamy się w sposób wolny i dobrowolny, jednogłośnie i z radością w duszy” – podkreśliły mniszki.

Ale nie wszystkie autorki dokumentu zdecydowały się opuścić Kościół. Ostatecznie odmówiła tego s. Maria Amparo, która przeszła do innego klasztoru Federacji Klarysek. Według niej jej współsiostry wpadły w ręce „sekt”, tzn. wspomnianego Pobożnego Związku św. Pawła. Wikariusz diecezji Vitoria-Gazteiz ks. Manuel Gómez Tavira zauważył w rozmowie z dziennikarzami, iż organizacja ta „prosi ciągle o darowizny, ma niewielu członków, a właściwie tworzy ją głównie jeden bogaty ojciec rodziny”. Jego zdaniem za całym konfliktem kryją się nie tylko interesy ekonomiczne, ale również „pogarda” okazywana siostram przez ich opatkę, „aby utrzymać się przy władzy”. Kapłan dodał, że „matka Isabel w wielu punktach kłamie, tymczasem siostry wierzą jej jak w największą prawdę na świecie”.

A biskup Bilbao Joseba Segura uważa, że siostry „są manipulowane”, tym bardziej że wiele z nich to starszki i może nie bardzo są świadome, co się dzieje wokół nich. „Wydaje mi się dziwne, iż osoby, które żyły zgodnie z nauczaniem i tradycją Kościoła, z papieżami przez wiele lat, nagle teraz w wieku 80-90 lat postanowiły porzucić Kościół” – powiedział baskijski biskup.

Za: [www.ekai.pl](http://www.ekai.pl)

## Witryna Tygodnia

### PREZENTACJA KSIĄŻKI BP. LUIGIEGO PADOVESE OFMCap O WIELOKULTUROWOŚCI

W piątek 31 maja 2024 r. w Auditorium Papieskiego Uniwersytetu Antonianum w Rzymie odbyła się oficjalna prezentacja książki „Chrześcijanie w społeczeństwach wielokulturowych i wieloreligijnych: od początków do dziś” autorstwa bpa Luigiego Padovese (red. EDB, 2024) z okazji 20. rocznicy jego święceń biskupich. Przypominamy, że br. Luigi Padovese OFMCap, wikariusz apostołski Anatolii w Turcji, został zamordowany przez swojego kierowcę 3 czerwca 2010 r. przed drzwiami swojej rezydencji w Iskenderun. Pośmiertna publikacja, która zbiera pisma br. Luigiego Padovese z wykładów na temat dialogu międzyreligijnego, które prowadził na rok przed śmiercią, została przygotowana pod nadzorem i opieką prof. br. Luca Bianchi, przewodniczącego Franciszkańskiego Instytutu Duchowości i s. Chiary Brunetti.

W uroczystości wzięli udział: br. Carlos Salto OFM, dziekan Uniwersytetu, br. Agustín Hernández OFM, magnificencia rektor, bp Paolo Bizzeti, wikariusz apostołski Anatolii i następcą bpa Luigiego

Padovese, br. Roberto Genuin, minister generalny, br. Kilian Ngirir, radny generalny, br. Angelo Borghino, minister prowincjalny Lombardii, br. Luca Bianchi, s. Chiara Brunetti, Barbara Petrini, niektórzy przedstawiciele Centrum Kultury Luigi Padovese i wielu innych zaproszonych gości.

Spotkanie było okazją nie tylko do zaprezentowania tego interesującego dzieła, ale także do przypomnienia wielkiego wysiłku dialogu, refleksji i zaangażowania biskupa Padovese oraz do dalszego promowania wartości dialogu międzyreligijnego w zglobalizowanym „wielokulturowym i wieloreligijnym” świecie.

Nasz Minister Generalny zabrał głos, dziękując za to wydarzenie i wspominając lata spędzone z bratem Luigim w Kolegium Międzynarodowym. Podkreślił niektóre cechy szczególne bpa Padovese, jako „człowieka synodalności i serdeczności”, uznając, że „jego praca była drogą otwartości i słuchania innych”. Swoje przemówienie zakończył

przypomnieniem wszystkim obecnym, że „rolą chrześcijanina w obecnym społeczeństwie jest jedność w Chrystusie umarłym i zmartwychwstałym”.

Po krótkich, ale znaczących słowach naszego Ministra Generalnego i refleksjach innych gości, zajęcia kontynuowano sesją pytań, zadawanych przez studentów Antonianum na temat dialogu międzyreligijnego i kultury, skierowanych do profesorów Romano Penna (Papieski Uniwersytet Laterański), Francesca Coccini (Uniwersytet La Sapienza w Rzymie) i Marco Bartoli (Papieski Uniwersytet Antonianum).

Na zakończenie brat Luca Bianchi i siostra Chiara Brunetti mówili o procesie redagowania i publikowania promowanego dzieła, podkreślając jego znaczenie w wielokulturowym społeczeństwie, w którym żyjemy. Wieczór zakończył się braterską wymianą poglądów między wszystkimi obecnymi.

Za: [www.ofmcap.org](http://www.ofmcap.org)

## Świat jest Boski



Eyre Mountains – Nowa Zelandia



## Odeszli do Pana

### ŚP. ABP GIANFRANCO AGOSTINO GARDIN OFMConv (1944-2024)

Były generał Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych  
i sekretarz Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego

W piątek 21 czerwca 2024 r. diecezja Treviso poinformowała, że w domu duchowieństwa w Treviso – po gwałtownym pogorszeniu stanu zdrowia w ostatnich tygodniach – Pan powołał dziś do siebie abpa Gianfranco Agostino Gardina OFMConv, w wieku 80 lat, byłego Ministra Prowincjalnego i Ministra Generalnego OFMConv. Pogrzeb zostanie odprawiony w piątek 28 czerwca o godz. 10.30 w katedrze w Treviso pod przewodnictwem abpa Francesco Moraglia, patriarchy Wenecji i przewodniczącego Konferencji Episkopatu Triveneto.

#### Rys biograficzny.

Urodził się w S. Polo di Piave 15.3.1944 r. W czasie wojny wraz z rodziną powrócił do parafii Frari w Wenecji, gdzie poznał i często odwiedzał franciszkanów z historycznej bazyliki, prosząc w wieku 14 lat o wstąpienie do ich zakonu (Zakon Braci Mniejszych Konwentualnych). Po ukończeniu szkoły średniej w Brescii i roku nowicjatu w Padwie, u Świętego Antoniego, złożył profesję czasową 20.9.1961 r. i wieczystą 4.10.1965 r.

Ukończył szkołę średnią w Brescii (1961-1964) i studia filozoficzno-teologiczne w Padwie (1965-1970). Po święceniach kapłańskich 21.3.1970 r. uzyskał tytuł doktora teologii moralnej na Papieskim Uniwersytecie Laterańskim-Academia Alfonsiana w Rzymie (rozprawa *Seksualność i cnota czystości w formacji seminarzysty* 31.5.1978).

To właśnie na polu formacji w seminariach prowincji Padewskiej oddał wiele swoich talentów, zarówno jako członek zespołu wychowawczego Seminarium Duchownego (1973-1976), jak i jako wykładowca teologii moralnej w Instytucie Teologicznym "Świętego Antoniego Doktora", afiliowanym do Papieskiego Wydziału Teologicznego "Świętego Bonawentury" w Rzymie (1973-1988).

Współpracownik *Messaggero di S. Antonio* od 1978 r., w 1981 r. założył nowe czasopismo *Credere oggi*, narzędzie poradnictwa i aktualizacji teologicznej, które natychmiast zyskało sławę w dziedzinie edukacji teologicznej dzięki popu-

larnemu, monograficznemu i systematycznemu podejściu; był jego redaktorem do 1988 r., kiedy to został wybrany Ministrem Prowincjalnym Prowincji Padewskiej S. Antoniego.



W ramach Prowincji był członkiem Prowincjalnej Komisji Formacji Permanentnej, której był również przewodniczącym przez sześć lat. Pełnił także urząd definitora prowincjalnego i prefekta studiów.

Wybrany Ministrem Prowincjalnym w 1988 roku, został ponownie wybrany na Kapitułach Prowincjalnych w 1991 i 1994 roku. Podczas siedmioletniej posługi w Prowincji jako Minister Prowincjalny zwracał szczególną uwagę na formację naszych młodych mężczyzn w seminariach (w ramach CIMP, Konferencji Ministrów Prowincjalnych Konwentualnych Regionu Morza Śródziemnego, był delegatem ds. formacji początkowej) oraz na formację ciągłą braci, wspierając wszystkie inicjatywy realizowane przez odpowiednie komisje prowincjalne.

Realizując projekty, które prowincja wyznaczyła sobie w latach jego prowincjatu, o. Augustyn promował drogę życia braterskiego we wspólnotach i nadał impet działalności misyjnej. W czasie jego prowincjatu misja w Ghanie pomyślnie zakończyła swój rozwój i stała się kustodią prowincjalną, a projekt otwarcia misji w Chile otrzymał konkretny początek.

Wyrażał szczególną wrażliwość na rzeczywistość Kościoła, zwłaszcza Kościoła

lokalnego, z którym starał się nawiązać więzi współpracy i przyjaźni, a także na inne elementy życia zakonnego, zwłaszcza franciszkańskiego (wierzył w drogę międzyfranciszkańską i był także przewodniczącym Ruchu Franciszkańskiego Północno-Wschodnich Włoch, składającego się ze wszystkich franciszkańskich instytutów zakonnych i świeckich. Jego więzi i współpraca z zarządem Zakonu były również bardzo intensywne, na którego problemy zawsze otwierał się z hojnością serca i środków.

Ostatnie lata jego prowincji wymagały dodatkowego nakładu pracy przy organizacji i zarządzaniu obchodami 8. stulecia urodzin św. Antoniego (1995). Właśnie w programie obchodów stulecia Antoniego chciał nadać największą wagę nie tyle wydarzeniom zewnętrznym, ile chwilom pielgrzymowania do grobu Świętego i inicjatywom charytatywnym prowadzonym w jego imieniu.

Wybrany 117. ministrem generalnym Zakonu w dniu 3 czerwca 1995 r., podczas swojej kadencji (1995-2001) kierował Zakonem poprzez częste wizyty w różnych prowincjach i zwracał szczególną uwagę na klasztory obecne w krajach Europy Wschodniej, które odradzały się po upadku muru berlińskiego, a także na wszystkie rzeczywistości misyjne, z uruchomieniem Prowincji Zambii. Promował i oferował swoją aktywną współpracę w inicjatywach podejmowanych przez organy koordynujące Ruchu Franciszkańskiego, współpracując z innymi rodzinami franciszkańskimi i z Franciszkańskim Zakonem Świeckich, świeckim komponentem Ruchu Franciszkańskiego (szczególnie należy pamiętać o Jubileuszu Roku 2000).

W czasie jego generalatu na uwagę zasługują wydarzenia związane z trzęsieniem ziemi, które nawiedziło Asyż we wrześniu 1997 r. i spowodowało śmierć dwóch techników i dwóch braci (brata Angelo Api i polskiego postulanta) w bazylice św. Franciszka: o. Agostino był w stanie okazać szczególną bliskość współnocie braci i miastu poprzez stałą fizyczną obecność i współpracę z kustodem Sacro Convento w fazie renowacji.

W listopadzie 1995 r. uczestniczył w Konwencji kościelnej w Palermo, a w październiku 1999 r. w Synodzie Biskupów dla Europy, jako przedstawiciel Unii Przełożonych Generalnych. Podczas 58 Zgromadzenia Unii Przełożonych Generalnych, które odbyło się w Ariccia (Rzym) 24 listopada 2000 r., został wybrany na przewodniczącego Unii, zastępując o. Camillo Maccise.

Po zakończeniu kadencji Ministra Generalnego w lutym 2001 r. i powrocie do prowincji w klasztorze w Treviso, prowadził intensywną działalność jako wykładowca i doradca w formacji ciągłej liczących

zgrupowań zakonnych, zarówno męskich, jak i żeńskich, współpracując z organami odpowiedzialnymi za życie zakonne i konsekrowane (2001-2005). Na Kapitule Prowincjalnej w 2005 r. został wybrany Dyrektorem Generalnym *Posłańca św. Antoniego* i Gwardianem Wspólnoty Niepokalanego Poczęcia.

W dniu 10 lipca 2006 r. Ojciec Święty mianował o. Augustyna Gianfranco Gardina arcybiskupem tytularnym Cissa i sekretarzem Kongregacji Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. Na stanowisku

sekretarza Kongregacji zastąpił bpa Piergiorgio Silvano Nesti, C.P., który opuścił to stanowisko ze względu na wiek.

Sekretarz Kongregacji – 10 lipca 2006 – 18 grudnia 2009.

Biskup tytularny Torcello – 1 listopada 2007 – 18 grudnia 2009.

Biskup Treviso – 18 grudnia 2009 – 6 lipca 2019.

Emerytowany biskup Treviso, od 2020 r. do 21 czerwca 2024 r.

Tłumaczenie za:  
[www.francescaninorditalia.net](http://www.francescaninorditalia.net)

## ŚP. BR. BENEDYKT KAZIMIERZ DZIEŃ OFMConv (1939-2024)

W sobotę 22 czerwca 2024 r. w Zakładzie Opieki Leczniczej Caritas w Przemyślu odszedł do Pana br. Benedykt Kazimierz Dzień z klasztoru przemyskiego. Przeżył 84 lata, z czego 64 w zakonie franciszkańskim.

Br. Benedykt urodził się 14 listopada 1939 r. jako syn Franciszka i Anny z domu Lizak w miejscowości Szczurowa w powiecie brzeskim. Na chrzcie św. otrzymał imię Kazimierz. Przez cały okres szkolny był ministrantem, codziennie chodził do kościoła i chętnie posługiwał do Mszy św. W 1957 r. zgłosił się do Zakonu Franciszkanów i został skierowany do Krakowa, gdzie odbył aspiranturę i postulat. 11 września 1958 r. rozpoczął kanoniczny nowicjat w klasztorze w Jaśle, gdzie po roku, 12 września 1959 r. złożył pierwsze śluby zakonne. Wraz z habitem franciszkańskim otrzymał imię zakonne – Benedykt. W opinii wystawionej przed ślubami przez zakonnych formatorów czytamy: „Jako nowicjusz obowiązki wypełniał wzorowo, zawsze był obecny na ćwiczeniach duchowych, miał zami-

łowanie do modlitwy. Był posłuszny, grzeczny, usłużny”.



Po złożeniu pierwszych ślubów pozostawał w Jaśle do końca listopada 1961 r., a następnie trafił do Przemyśla. 1 października 1963 r. został skierowany

do Krakowa, gdzie miesiąc później – w Uroczystość Wszystkich Świętych złożył wieczyste śluby zakonne.

W Krakowie br. Benedykt pozostał do 1967 r. Następnie był kierowany przez zakonnych przełożonych do klasztorów w Krośnie (1967-1968), Wrocławiu (1968-1969) i Legnicy (1969-1974). W 1974 r. wyjechał do Anglii, gdzie przez 3 lata posługiwał w klasztorze prowincji krakowskiej w Laxton Hall. Po powrocie do Polski został skierowany do Głogówka (1977-1978) a następnie do Kalwarii Pałacowskiej (1978-1989) i Harmęż k. Oświęcimia (1989-2001). W 1996 r. został powołany na członka Komisji Prowincjalnej ds. Gospodarczo-Budowlanych, w której zasiadał do roku 2000. Po opuszczeniu Harmęż w 2001 r. trafił do klasztoru św. Franciszka w Krakowie a 5 lat później, w roku 2006 – do Przemyśla, gdzie pozostawał przez niemal 18 lat aż do swojej śmierci. O. *Marian Michasiów OFMConv*

## ŚP. O. MANUEL BLANCO RODRÍGUEZ OFM (1949-2024)

Spowiednik papieża Franciszka

W nocy z czwartku 20 na piątek 21 czerwca br. w wieku 85 lat odszedł do domu Ojca o. Manuel Blanco Rodríguez OFM. Był między innymi defintorem generalnym, ministrem prowincjalnym, wizytatorem w różnych jednostkach Zakonu, a także prorektorem, dziekanem i profesorem filozofii na Papieskim Uniwersytecie Antonianum, a ostatnio jako spowiednikiem papieża Franciszka. Ojciec Święty przypomniał jego osobę podczas dzisiejszej modlitwy „Anioł Pański”, a wcześniej modlił się przy jego ciele.



„Dziękujemy Dawcy wszelkiego dobra za wszystko, czym nas obdarzył w życiu

o. Manuela, łącznie z nieuniknionymi słabościami, które powierzamy niewyczerpanemu miłosierdziu Bożemu”, napisał generał franciszkanów o. Massimo Fusarelli do o. Joaquína Zurery Ribó, ministra prowincjalnego, i do wszystkich braci z Prowincji Niepokalanego Poczęcia w Hiszpanii.

Ze swojej strony arcybiskup Oviedo, Jesús Sanz, opisał zakonnik jako „dobrego brata i roztropnego kapłana franciszkańskiego”, który „nosił w milczeniu swojego serca pomoc, jakiej udzielił

Ojcu Świętemu podczas jego pontyfikatu". Ceremonia pogrzebowa odbyła się w poniedziałek 24 czerwca 2024 r. w

kościółce Santi Quaranta Martiri e San Pasquale Baylon w Rzymie – w którym

opiekę duszpasterską sprawują hiszpańscy franciszkanie. Za: [www.ekai.pl](http://www.ekai.pl)

## ŚP. O. JERZY ŚWITAŁA OMI (1949-2024)

19 czerwca 2024 roku w szpitalu w Lublińcu zmarł o. Jerzy Światała OMI. Miał 74 lata. W życiu zakonnym przeżył 46 lat, w chrystusowym kapłaństwie 41 lat. Od 2023 roku należał do wspólnoty infirmerii domu zakonnego w Lublińcu.

Jerzy Światała urodził się 17 września 1949 roku w Czerninie (powiat górowski, województwo dolnośląskie – archidiecezja wrocławska). Po nauce w Oławie zostaje przyjęty do Niższego Seminarium Duchownego w Markowicach (1972-1976).

Egzamin maturalny składa w 1976 roku w Toruniu. Po odbyciu postulatu rozpoczyna nowicjat na Świętym Krzyżu. Tutaj składa pierwsze śluby zakonne, 8 września 1977 roku. Następnie rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Obrze. Śluby wieczyste złożył w kodeńskim sanktuarium maryjnym – 6 września

1981 roku. W Obrze przyjął święcenia diakonatu – 20 czerwca 1982 roku. Święcenia prezbiteratu otrzymał z rąk bp. Zdzisława Fortuniaka – 12 czerwca 1983 roku.



Pierwszą obediencję otrzymał do Milanówka w charakterze wikariusza w oblackiej parafii (1983-1984). Następnie został skierowany do Wrocławia jako wikariusz w parafii i ekonom komunitetu zakonnego (1984-1986). W charakterze ekonomy został przeniesiony do Pozna-

nia (1986-1987). W latach 1987-1999 posługiwał jako misjonarz ludowy (rekollekcionista) w następujących wspólnotach: Bodzanów, Kędzierzyn-Koźle, Grotniki, Smolany, Gorzów Wielkopolski. W 1999 roku został przeniesiony do domu zakonnego w Gdańsku w charakterze spowiednika w rektoralnym kościele pw. św. Józefa. W latach 2002-2004 pełnił dodatkowo funkcję ekonomy wspólnoty oblackiej. W latach 2004-2013 posługiwał w Ławie. Powrócił do Gdańska w charakterze spowiednika, gdzie posługiwał do 2020 roku. W dniu 15 lipca 2020 roku został skierowany na spowiednika do Katowic. Od 1 września 2023 roku przebywał na oblackiej infirmerii w Lublińcu.

Zmarł 19 czerwca br. na oddziale chorób wewnętrznych lublinieckiego szpitala.

Za: [www.oblaci.pl](http://www.oblaci.pl)

# WEBINAR NT. BRAMKI PŁATNICZEJ AXEPTA



26 czerwca 2024  
g. 10.00-11.00  
lub  
g. 14.00-15.00

Forum Współpracy Międzyszakonnej we współpracy z BNP Paribas organizuje szkolenie dotyczące bramki płatniczej AXEPTA, która może być wykorzystywana na stronach internetowych podmiotów kościelnych w różnych rozwiązaniach i konstelacjach. Warto zapoznać się zatem z tym rozwiązaniem.

## Czym jest bramka płatnicza?

Axepta BNP Paribas to bramka płatnicza Banku BNP Paribas, dzięki której płaci się online za usługi, produkty itp. W jej ramach są do dyspozycji takie formy płatności, jak m.in.: szybki przelew, BLIK, płatność kartami, w tym portfele elektroniczne (Apple Pay i Google Pay) czy po odpowiednich formalnościach kredyt ratalny Banku BNP Paribas.

Środki za transakcję pojawią się jeszcze tego samego dnia na rachunku firmowym prowadzonym w Banku BNP Paribas. Bramką administruje się przez panel administracyjny, dzięki któremu można zarządzać bramką płatniczą i monitorować płatności. Opłata za rozwiązanie to prowizja od transakcji.

Więcej szczegółów w czasie webinaru.

## Zgłoszenia mailowo:

[bozena.jezowska-tomyslak@bnpparibas.pl](mailto:bozena.jezowska-tomyslak@bnpparibas.pl) oraz do wiadomości [ekonom.konsulty@op.pl](mailto:ekonom.konsulty@op.pl)

UWAGA! Zainteresowanym zostanie przesłany przez Dyrektora Forum Współpracy Międzyszakonnej na maila link do spotkania przedpołudniowego lub popołudniowego, w zależności od preferencji

# ŻYCIE ZAKONNE

SERWIS INFORMACYJNY

KONFERENCJI WYŻSZYCH  
PRZEŁOŻONYCH ZAKONÓW MĘSKICH W POLSCE